

ZARZĄDZENIE NR 39/2017
WÓJTA GMINY WERBKOWICE

z dnia 18 kwietnia 2017 r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji z mieszkańcami Gminy Werbkowice dotyczących Diagnozy Wielokryterialnej Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Werbkowice na lata 2017-2023

Na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) w związku z § 5 Uchwały Nr XVII/103/2012 Rady Gminy Werbkowice z dnia 19 stycznia 2012 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 2012 r. poz. 1008) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Zarządza się przeprowadzenie konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Werbkowice dotyczących Diagnozy Wielokryterialnej Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Werbkowice na lata 2017-2023 stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia w celu aktywnego włączenia społeczności lokalnych w planowanie inwestycji.

§ 2.

Termin konsultacji społecznych ustala się od dnia 18 kwietnia 2017 r. do dnia 26 kwietnia 2017 r.

§ 3.

Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone w formie:

- 1) składania opinii, uwag lub odpowiedzi drogą e-mailową lub tradycyjną – papierową;
- 2) zorganizowania spotkania z mieszkańcami w zakresie tematu objętego konsultacjami.

§ 4.

Do przeprowadzenia konsultacji wyznacza się członków zespołu do spraw rewitalizacji do realizacji projektu pt. "Przygotowanie Programu Rewitalizacji Gminy Werbkowice" w następującym składzie:

- 1) Pani Magdalena Kielar - podinsp. ds. inwestycji i zamówień publicznych;
- 2) Pan Przemysław Podskarbi - kierownik Referatu Inwestycji, Rozwoju i Planowania;
- 3) Pan Rafał Wilczek - insp. ds. inwestycji i budownictwa.

§ 5.

1. Uwagi oraz opinie, o których mowa w § 3 pkt 1 można przekazywać w terminie wskazanym w § 2 za pomocą kwestionariusza konsultacyjnego oraz ankiety diagnozującej:
 - a) przesłanej za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres poczty elektronicznej Urzędu Gminy Werbkowice: ug@werbkowice.pl ,
 - b) złożonej osobiście do Sekretariatu Urzędu Gminy Werbkowice (pokój nr 2) lub przesłanej listownie na adres Urzędu Gminy Werbkowice, ul. Zamojska 1, 22-550 Werbkowice (decyduje data wpływu).
2. Spotkanie z mieszkańcami, o którym mowa w § 3 pkt 2 odbędzie w dniu 26 kwietnia 2017 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Werbkowicach (ul. Piłsudskiego Józefa 2, 22-550 Werbkowice) o godzinie 12.00.

§ 6.

Wzory kwestionariusza konsultacyjnego oraz ankiety diagnozującej, o których mowa w § 5 ust. 1 stanowią załączniki nr 2 i 3 do niniejszego zarządzenia.

§ 7.

Wykonanie zarządzenia powierza się kierownikowi Referatu Inwestycji, Rozwoju i Planowania.

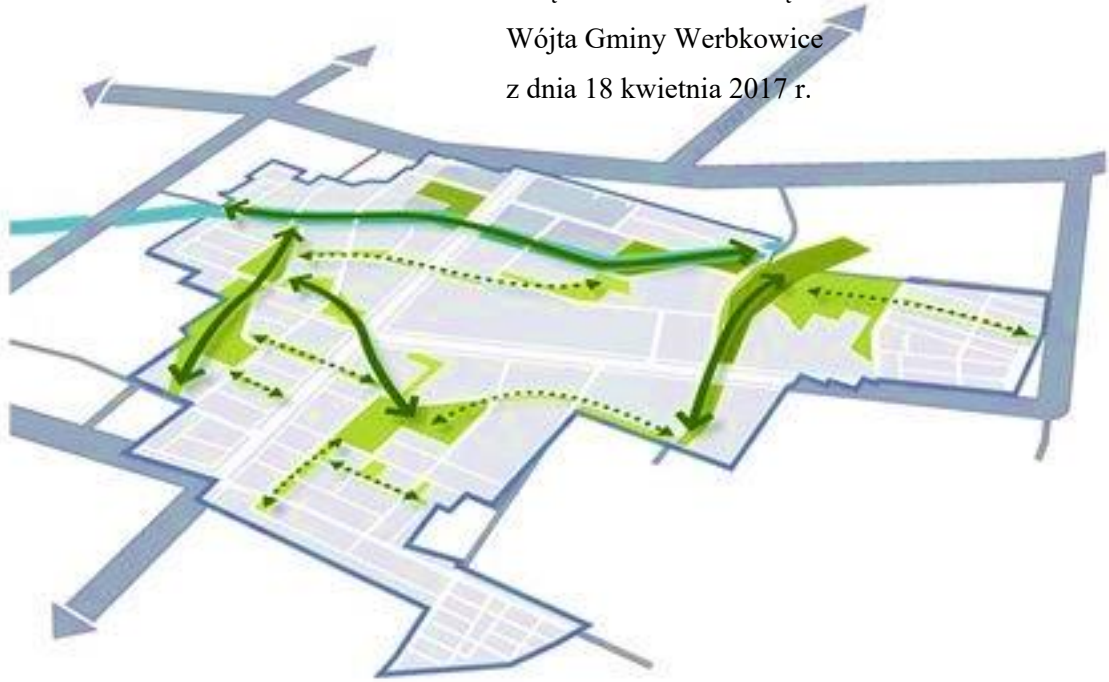
§ 8.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt

Lech Bojko

Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 39/2017
Wójta Gminy Werbkowice
z dnia 18 kwietnia 2017 r.

DIAGNOZA WIELOKRYTERIALNA Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Werbkowice na lata 2017-2023

Gmina Werbkowice

**PROJECT
CONSULTING**

Spis treści

Wstęp	3
1. Podstawowe pojęcia rewitalizacji.	5
2. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	7
3. Analiza wskaźnikowa.	10
3.1. Sfera społeczna.	10
3.2. Sfera gospodarcza.	28
3.3. Sfera środowiskowa.	32
3.4. Sfera przestrzenno – funkcjonalna.	35
3.5. Sfera techniczna.	40
4. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych.	44
5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.	45
Spis tabel	48
Spis map	49
Załączniki	49

WSTĘP

Niniejsze dokument stanowi kompleksową i szczegółową diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, stanowiących pierwszy etap procesu rewitalizacji, a także podstawę do sporządzenia Programu Rewitalizacji.

W opracowaniu zaprezentowano definicje kluczowych pojęć, które pozwolą odbiorcom na zrozumienie istoty realizacji procesu rewitalizacji i prowadzonych w jego ramach działań. Przedstawiono również metodologię przeprowadzonej diagnozy oraz wyjaśnienie zastosowanych wskaźników w celu ułatwienia interpretacji jej wyników.

W ramach każdej ze sfer przedstawiono również ogólną charakterystykę trendów poszczególnych zjawisk na terenie gminy Werbkowice, opracowaną w oparciu o dostępne dane m.in. Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Policji, GOPS oraz Urzędu Gminy w Werbkowicach.

Gmina Werbkowice przystąpiła do opracowania lokalnego programu rewitalizacji (LPR) na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o *samorządzie gminnym*¹ oraz *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*². Zgodnie z załącznikiem *Cechy i elementy programów rewitalizacji do ww. wytycznych*, program rewitalizacji powinien cechować się: kompleksowością, koncentracją pomocy, komplementarnością oraz uwzględnieniem zasady partnerstwa i partycypacji.

Kompleksowość zakłada ujęcie w programie rewitalizacji jednocześnie aspektów społecznych, gospodarczych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych lub środowiskowych związanych zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Wklucza również możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych wyłącznie na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Celem programu rewitalizacji jest bowiem kompleksowości interwencji rozumiana, jako wzajemne powiązanie oraz synergia projektów rewitalizacyjnych, która nie oznacza obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

Koncentracja pomocy oznacza, że programy rewitalizacji dotyczy terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania ukierunkowane powinny być na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania rewitalizacji. Chociaż co do zasady projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji, wyjątkiem od tej ogólnej zasady są projekty zlokalizowane poza tym obszarem, pod warunkiem, iż służą one realizacji celów wynikających z programu, a dotyczą inicjatyw społecznych nakierowanych np. na aktywizację zawodową mieszkańców obszarów rewitalizacji. Wymagają one jednak każdorazowo szerszego uzasadnienia i wskazania siły tych powiązań i efektywności oddziaływania danego projektu rewitalizacyjnego.

Komplementarność programu rewitalizacja to uwzględnienie przy jego projektowaniu aspektów: przestrzennych, problemowych, proceduralno - instytucjonalnych, międzyokresowych i źródeł finansowania.

Jej przestrzenny wymiar wymaga uwzględnienia wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami realizowanymi na obszarze rewitalizacji i poza nim, tak by program efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar, oraz by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych. W konsekwencji wymagana jest ciągła analiza następstw decyzji przestrzennych

¹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o *samorządzie gminnym* (t.j. - Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.)

² Wytyczne zatwierdzone w dniu 02.08.2016 r. przez Ministra Rozwoju (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016).

w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) e celu zapewnienia skuteczności realizacji programu rewitalizacji.

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, w wyniku czego program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Takie podejście będzie przeciwdziało fragmentacji działań koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. Konieczne jest w tym wypadku określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oraz wyboru odpowiednich mierników/wskaźników osiągnięcia celów programu rewitalizacji. W efekcie działania rewitalizacyjne będą powiązane ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co zapewni lepszą koordynację tematyczną i organizacyjną dla podejmowanych decyzji.

Aspekt proceduralno-instytucjonalny wymaga spójnego systemu zarządzania programem rewitalizacji. Pozwoli to na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest włączenie systemu zarządzania programem rewitalizacji do stosowanego w gminie systemu zarządzania.

Komplementarność międzyokresowa pozwala na odniesienie się do przedsięwzięć rewitalizacyjnych dotychczas zrealizowanych (w latach 2007- 2013) na terenie gminy przez krytyczną ich ocenę oraz sformułowanie wniosków na temat skuteczności działań, osiągniętych celów i napotkanych problemów. Umożliwi to uzupełnienie działań (np. o charakterze infrastrukturalnym) o projekty komplementarne (np. o charakterze społecznym) w nowej perspektywie finansowej. Tym samym spełniony zostanie kluczowy dla procesów rewitalizacji postulat ciągłości.

Komplementarność źródeł finansowania wskazuje na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS (np. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego) i FS (np. w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich) ze wsparciem ze źródeł prywatnych (np. przedsiębiorcy) i publicznych (np. budżet gminy / zadania zlecone), co jest spójne z zasadą włączenia wszystkich grup interesariuszy w realizację działań rewitalizacyjnych.

Kluczowe dla zrozumienia istoty współuczestnictwa interesariuszy w procesie opracowywania i realizacji programu rewitalizacji jest uwzględnienie **zasady partnerstwa i partycypacji**. Prace nad przygotowaniem programu i jego wdrażanie oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji oraz innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Program rewitalizacji powinien zawierać opis procesu jego przygotowania (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie) dokumentujący udział w nim różnych grup interesariuszy w taki sposób, by możliwe było zweryfikowanie i ocena stopnia osiągniętego uspołecznienia, jak również określenie, w jaki sposób wybrana forma zarządzania programem rewitalizacji realizuje zasadę udziału w niej interesariuszy.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Werbkowice na lata 2017-2023 został przygotowany również w oparciu o wymagania określone w dokumencie IZ RPO *Zasady delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego*³, zaś dokumentem źródłowym stanowiącym punkt wyjścia do diagnozy jest *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Werbkowice na Lata 2013-2020*⁴.

³ źródło: http://rpo.lubelskie.pl/strona-404-rewitalizacja_dokumenty.html

⁴ Załącznik do Uchwały Nr XXIX/171/2012 Rady Gminy Werbkowice z dnia 13 grudnia 2012 roku. (Załącznik nr 1).

I. PODSTAWOWE POJĘCIA REWITALIZACJI

W celu właściwego i jednoznacznego zrozumienia istoty i specyfiki programów rewitalizacji, poniżej przedstawiono definicje zastosowanych pojęć⁵:

- 1) **Interesariusze rewitalizacji** - to wszystkie osoby i instytucje, w szczególności: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele/użytkownicy wierzchości nieruchomości i podmioty nimi zarządzające, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą (bez względu na jej formę prawną), społeczną (w tym stowarzyszenia i fundacje oraz grupy nieformalne), jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz organy władzy publicznej.
- 2) **Rewitalizacja** - to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.
- 3) **Stan kryzysowy** - stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:
 - a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
 - b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
 - c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
 - d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.
- 4) **Obszar zdegradowany** - obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.
- 5) **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt. 3, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz **nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy**. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym

⁵ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, zatwierdzone w dniu 02.08.2016 r. przez Ministra Rozwoju (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016).

poportowe i powydobywcze), powojskowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

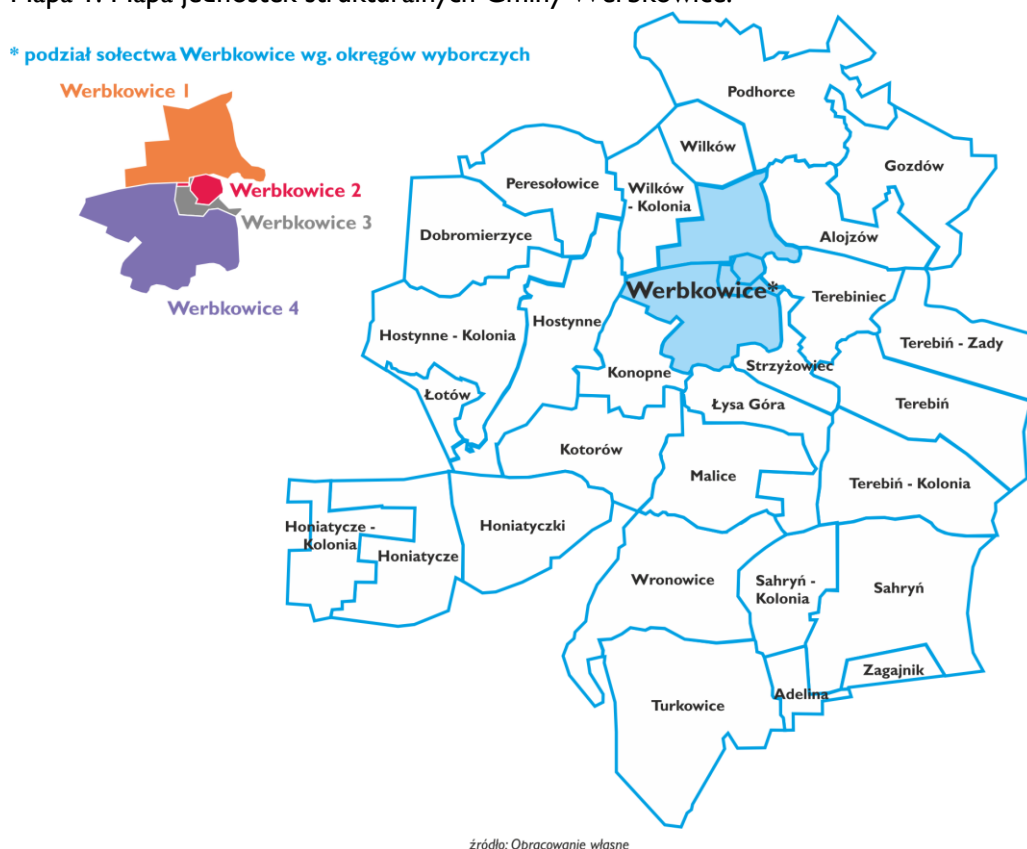
2. METODOLOGIA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opiera się na *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, które w rozdziale 3 w pkt 1, określają rewitalizację jako „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, tym samym przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w pkt 3 rozdziału 1, który wskazuje na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Wyznaczenie jednostek badawczych

Dla celów wyznaczenia obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Werbkowice, proces diagnostyczny oparto o istniejące na mocy art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym⁶ jednostki pomocnicze – sołectwa, które dla potrzeb programu stanowią jednostki strukturalne (analityczne) i odpowiadają istniejącym powiązaniom funkcjonalno-przestrzennym. Dodatkowo dokonano rozdzielenia sołectwa Werbkowice według obowiązującego podziału na okręgi wyborcze⁷, na cztery jednostki strukturalne. Ponieważ na obszarze tego sołectwa zamieszkuje 2 848 osób co stanowi 28,91% mieszkańców gminy (wg. danych na 31.12.2016 r.), a zgodnie w *Wytycznymi* na obszarze rewitalizacji nie może zamieszkiwać więcej niż 30% mieszkańców gminy, istnieje uzasadniona obawa, iż w sytuacji wyznaczenia na podstawie diagnozy całego sołectwa Werbkowice jako obszaru najbardziej zdegradowanego, zostanie ono wskazane jako obszar rewitalizacji wykluczając inne również zdegradowane sołectwa – jednostki strukturalne z programu rewitalizacji.

Mapa 1. Mapa jednostek strukturalnych Gminy Werbkowice.

⁶ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (t.j. - Dz.U. 2016 nr 0 poz. 446).

⁷ Uchwała Nr XXVII/156/2012 Rady Gminy Werbkowice z dnia 30 października 2012 r. w sprawie podziału Gminy Werbkowice na okręgi wyborcze oraz ustalenia ich granic, numerów i liczby radnych wybieranych w każdym okręgu.

Tabela I. Podstawowe dane jednostek strukturalnych Gminy Werbkowice w latach 2012-2016.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców ⁸					% mieszkańców gminy	Powierzchnia ⁹	
		2012	2013	2014	2015	2016		[ha]	% powierzchni gminy
1.	Adelina	90	88	88	87	88	0,89%	152,05	0,81%
2.	Alojzów	345	338	339	335	334	3,39%	424,58	2,27%
3.	Dobromierzyce	226	223	224	223	225	2,28%	678,97	3,63%
4.	Gozdów	781	756	751	744	742	7,53%	878,83	4,70%
5.	Honiatyce	192	189	188	189	185	1,88%	716,48	3,83%
6.	Honiatyce - Kolonia	147	145	146	136	136	1,38%	461,42	2,47%
7.	Honiatyczki	247	242	238	237	235	2,39%	734,17	3,92%
8.	Hostynne	333	326	327	318	308	3,13%	786,79	4,20%
9.	Hostynne - Kolonia	412	404	407	413	415	4,21%	880,85	4,71%
10.	Konopne	175	175	168	157	159	1,61%	413,05	2,21%
11.	Kotorów	233	231	234	234	231	2,35%	701,77	3,75%
12.	Łotów	48	47	47	46	43	0,44%	169,23	0,90%
13.	Łysa Góra	182	179	176	174	173	1,76%	506,66	2,71%
14.	Malice	337	329	334	329	331	3,36%	665,39	3,56%
15.	Peresołowice	229	233	232	234	234	2,38%	612,97	3,28%
16.	Podhorce	420	417	413	410	408	4,14%	1 140,21	6,09%
17.	Sahryń	405	403	397	396	392	3,98%	1 017,13	5,43%
18.	Sahryń - Kolonia	232	233	230	222	217	2,20%	600,49	3,21%
19.	Strzyżowiec	60	54	52	53	53	0,54%	249,02	1,33%
20.	Terebiniec	330	326	320	316	320	3,25%	491,28	2,63%
21.	Terebiń	590	580	582	380	378	3,84%	982,9	5,25%
22.	Terebiń - Kolonia	145	142	141	138	130	1,32%	824,92	4,41%
23.	Terebiń - Zady	-	-	-	191	189	1,92%	443,5	2,37%
24.	Turkowice	503	502	495	487	478	4,85%	1 239,30	6,62%
25.	Werbkowice okręg 1	715	712	709	696	702	7,13%	375,00	2,00%
26.	Werbkowice okręg 2	609	607	602	602	607	6,16%	36,50	0,20%
27.	Werbkowice okręg 3	892	888	886	884	862	8,75%	30,80	0,16%
28.	Werbkowice okręg 4	703	690	688	685	677	6,87%	592,51	3,17%
29.	Wilków	152	150	149	147	146	1,48%	431,60	2,31%
30.	Wilków - Kolonia	184	180	179	178	176	1,79%	300,90	1,61%
31.	Wronowice	258	251	244	249	228	2,31%	1 014,90	5,42%
32.	Zagajnik	51	52	50	49	48	0,49%	160,93	0,86%
GMINA		10 226	10 092	10 036	9 939	9 850		18 715,09	

⁸ źródło: Ewidencja ludności, Urząd Gminy Werbkowice; dane roczne wg. stanu na koniec roku.⁹ źródło: Urząd Gminy Werbkowice; opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych.

Metoda wskaźnikowa

Zgodnie z wytycznymi¹⁰ w przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej tak wyznaczonych jednostek strukturalnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji¹¹ we wszystkich ww. pięciu sferach, pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Werbkowice z podziałem na jednostki strukturalne i stanowią główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego. Ze względów metodologicznych dla potrzeb zobrazowania tendencji zmian wskaźników na terenie gminy przyjęto 5-letni okres referencyjny (2012 - 2016), natomiast odniesienie wskaźników do jednostek strukturalnych przyjęto wg. stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

¹⁰ Wytyczne zatwierdzone w dniu 02.08.2016 r. przez Ministra Rozwoju (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016).

¹¹ Lista wskaźników syntetycznych i cząstkowych (Załącznik nr 2).

3. ANALIZA WSKAŹNIKOWA

3.1. Sfera Społeczna

Problemy społeczne

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Werbkowice na lata 2013-2020¹² (dalej SRPS), na podstawie danych za 2011 rok zdefiniowała główne problemy społeczne występujące w gminie wg. powodów udzielania pomocy, jako: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz długotrwałą lub ciężką chorobę. W tabeli poniżej przedstawiono dane za okres ostatnich 5 lat (2012-2016), które wskazują, że choć główne problemy nie uległy zmianom, to zmianie uległa ich dynamika i znaczenie dla sytuacji społecznej w gminie.

W 2012 ubóstwo było głównym problemem społecznym w gminie dotykając 203 rodzin i 771 osób, obecnie obejmuje mniej o ponad 34% rodzin i 48% osób. Na przestrzeni ostatnich lat bardzo dużą pozytywną dynamikę zmian można zaobserwować w spadku liczby mieszkańców długotrwale lub ciężko chorych (ponad 39% rodzin i 66 % osób mniej) oraz niepełnosprawnych (odpowiednio 30% i 43%). W przypadku rodzin i osób, którym udzielana jest pomoc z powodu alkoholizmu i bezradności, zmiany choć zauważalne następują w zdecydowanie wolniejszym tempie (odpowiednio 19% i 50% oraz 20% i 37%). Na tym tle bezrobocie pozostaje nadal kluczowym negatywnym zjawiskiem w sferze społecznej, zarówno pod względem dużej liczby rodzin i osób (132 rodziny a w nich 438 osób), ale przede wszystkim bardzo niskiej dynamiki zmian.

Tabela 2. Powody udzielania pomocy społecznej w Gminie Werbkowice w latach 2012-2016¹³.

Powody udzielania pomocy społecznej ¹⁴	Liczba rodzin					Liczba osób w rodzinach				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Ubóstwo	203	210	184	180	133	771	779	689	697	398
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Potrzeby ochrony macierzyństwa	27	13	13	14	12	142	73	65	64	59
Bezrobocie	138	142	138	147	132	497	576	502	538	438
Niepełnosprawność	76	88	72	50	53	248	303	257	119	141
Długotrwała lub ciężka choroba	53	90	69	10	32	249	349	246	32	84
Bezradności w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	25	24	10	12	20	138	134	50	59	86
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	84	96	95	91	68	283	335	289	277	140
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	3	4	4	0	0	13	8	6
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	0	0	1	2	2	0	0	4	8	3
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowej lub ekologicznej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

¹² Załącznik do uchwały Nr XXIX/171/2012 Rady Gminy Werbkowice z dnia 13 grudnia 2012 roku.

¹³ źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach.

¹⁴ Art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity - Dz.U. 2016 nr 0 poz. 930).

Bezrobocie

Obecnie głównym problemem ze względu na powszechność występowania w gminie jest bezrobocie, dotyczące aż 132 rodzin i 438 osób, odpowiednio 27,33% i 29,18%, którym udzielana jest pomoc społeczna, co stanowi prawie 1/3 wszystkich objętych wsparciem GOPS. Wśród jego przyczyn należy zwrócić uwagę na niską aktywność ekonomiczną ludności, mały areał gospodarstw rolnych (7,59 ha¹⁵) oraz niewystarczający popyt na pracę w sferze pozarolniczej.

W okresie ostatnich 5 lat odnotowano zarówno nieznaczny bo zaledwie 4,35% spadek liczby rodzin z 138 w 2012 roku do 132 w 2016 roku, jak i 11,87% liczby osób dotkniętych tym zjawiskiem odpowiednio z 497 do 438. Charakterystyczną cechą gminnego rynku pracy jest bezrobocie sezonowe, które nasila się w okresie zimowym (kwartały: IV i I, Tabela 3), natomiast w okresie letnim większa część osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym zatrudnia się do prac dorywczych np. prac polowych (kwartał II i II, Tabela 3). Kluczowym niekorzystnym aspektem bezrobocia jest jego długotrwałość, która w 2012 roku dotyczyła 180 osób z 791 ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (22,76%) i pomimo spadku ich liczby do 645 w 2016 roku nadal utrzymuje się na stałym poziomie dotykając 180 osób, co stanowi aż 28,84% bezrobotnych.

Tabela 3. Bezrobocie w Gminie Werbkowice w latach 2012 – 2016 (kwartałami)¹⁶.

Kategorie	2012				2013				2014				2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Bezrobotni zarejestrowani - ogółem	771	730	715	791	831	750	745	820	808	700	669	702	721	652	617	713	709	588	564	645
w tym kobiety	365	367	372	405	407	371	379	409	399	352	336	341	349	325	303	334	342	294	271	310
Długotrwanie bezrobotni (pow. 24 m)	145	146	146	180	191	180	185	205	219	207	202	201	198	185	181	185	183	169	175	186

Średni wskaźnik bezrobocia liczony jako liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne na koniec 2016 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie wynosi 6,55 i wskazuje, że najbardziej niekorzystny jest w 14 jednostkach strukturalnych w tym najwyższy w sołectwach: Konopne - 10,69, Podhorce - 9,56 i Kotorów - 9,09, zaś najwięcej osób bezrobotnych mieszka w jednostkach: Werbkowice okręg 3 - 64 i Gozdów - 63 (Tabela 4).

W 20 jednostkach liczba zamieszkałych tam osób długotrwanie bezrobotnych jest wyższa niż średnia w gminie wynosząca 1,89 osoby na 100 mieszkańców, wśród nich zdecydowana większość to mieszkańcy jednostek: Werbkowice okręg 3 – 20 osób, Werbkowice okręg 4 – 17 osób, natomiast problem ten nie występuje w jednostkach: Łotów, Strzyżowiec i Zagajnik (Tabela 5).

Porównanie tych dwóch wskaźników pozwala określić, iż bezrobocie w tym długotrwałe z największym natężeniem występuje w jednostkach: Konopne, Podhorce, Hostynne, Kotorów, Dobromierzyce, Werbkowice okręg 3 i 4 oraz Terebiń.

¹⁵ źródło: dane z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r.

¹⁶ źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie; *Statystyki gminne lata 2012-2016 (kwartalne)* - Gmina Werbkowice.

Tabela 4. Bezrobotni (ogółem) w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku¹⁷.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba osób	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Konopne	159	17	10,69
Podhorce	408	39	9,56
Kotorów	231	21	9,09
Gozdów	742	63	8,49
Hostynne	308	26	8,44
Werbkowice okręg 2	607	51	8,40
Dobromierzyce	225	18	8,00
Werbkowice okręg 3	862	64	7,42
Werbkowice okręg 4	677	49	7,24
Wilków	146	10	6,85
Wilków - Kolonia	176	12	6,82
Honiatyczki	235	16	6,81
Terebiń	378	25	6,61
Terebiniec	320	21	6,56
GMINA - średnia	9 850	645	6,55
Wronowice	228	14	6,14
Łysa Góra	173	10	5,78
Malice	331	19	5,74
Alojzów	334	19	5,69
Adelina	88	5	5,68
Sahryń	392	22	5,61
Peresołowice	234	13	5,56
Turkowice	478	33	4,70
Terebiń - Zady	189	23	4,81
Werbkowice okręg 1	702	9	4,76
Łotów	43	2	4,65
Terebiń - Kolonia	130	6	4,62
Honiatyczne	185	16	3,86
Zagajnik	48	8	4,32
Hostynne – Kolonia	415	2	4,17
Honiatyczne – Kolonia	136	5	3,68
Sahryń-Kolonia	217	6	2,76
Strzyżowiec	53	1	1,89

Tabela 5. Długotrwale bezrobotni w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku¹⁸.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba osób	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Werbkowice okręg 3	862	20	10,75
Werbkowice okręg 4	677	17	9,14
Gozdów	742	14	7,53
Podhorce	408	11	5,91
Werbkowice okręg 2	607	11	5,91
Hostynne	308	9	4,84
Werbkowice okręg 1	702	9	4,84
Terebiń	378	8	4,30
Sahryń	392	8	4,30
Malice	331	7	3,76
Turkowice	478	7	3,76
Kotorów	231	6	3,23
Terebiniec	320	6	3,23
Konopne	159	5	2,69
Dobromierzyce	225	5	2,69
Alojzów	334	5	2,69
Wronowice	228	4	2,15
Honiatyczki	235	4	2,15
Peresołowice	234	4	2,15
Hostynne - Kolonia	415	4	2,15
GMINA - średnia	9 850	186	1,89
Wilków	146	3	1,61
Łysa Góra	173	3	1,61
Wilków - Kolonia	176	3	1,61
Honiatyczne	185	3	1,61
Terebiń - Zady	189	3	1,61
Terebiń - Kolonia	130	2	1,08
Honiatyczne - Kolonia	136	2	1,08
Sahryń - Kolonia	217	2	1,08
Adelina	88	1	0,54
Łotów	43	0	0,00
Strzyżowiec	53	0	0,00
Zagajnik	48	0	0,00

¹⁷ źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Hrubieszowie.

¹⁸ Tamże.

Ubóstwo

Ubóstwo jest drugim co do znaczenia problemem społecznym w gminie Werbkowice. Pomimo odnotowanego zdecydowanego spadku, o czym była już mowa wcześniej, nadal obejmuje aż 27,20% wszystkich wspieranych rodzin w tym 26,41% osób. Należy jednak zauważyć, że ubóstwo jest z reguły efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów i wynika z innych problemów społecznych tym samym nie może być traktowane równoważnie z innymi typowymi powodami ich przyznania, lecz jako powód współwystępujący. Analiza rozkładu ubóstwa w jednostkach strukturalnych gminy wskazuje, iż w aż 17, najwięcej z spośród wszystkich wskaźników społecznych, jego wskaźnik jest wyższy niż średnia w gminie wynoszącą 4,04 osoby na 100 mieszkańców, co wskazuje na wyjątkową powszechność i niekorzystny jego wpływ na mieszkańców (Tabela 6). Potwierdza to również analiza wartości wskaźnika w poszczególnych jednostkach, charakteryzująca się nieznacznymi odchyleniami. Na tym tle szczególnie niekorzystną sytuację notuje się w Zagajniku, pomimo iż najwięcej rodzin i osób odnotowano w Gozdowie - 14 i 30, Werbkowicach okręg 3 - 13 i 35 oraz Werbkowicach okręg 4 - 12 i 28. Najlepsza pod tym względem jest sytuacja w jednostkach Łotów i Terebiń – Kolonia gdzie w 2016 roku zjawisko to nie występowało.

Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne to najczęściej osoby starsze, w przypadku osób młodych główną przyczyną niepełnosprawności są wady wrodzone, natomiast wraz z wiekiem narasta znaczenie innych czynników (np. choroby zawodowe, wypadki przy pracy). Jeżeli chodzi o płęć, to należy stwierdzić, udział każdej z nich jest mniej więcej równomierny i nie determinuje występowania tego problemu. Zjawisko to ma szczególne znaczenie funkcjonalne w postaci przeszkód i barier doświadczanych przez osoby nim dotknięte w tym barier architektonicznych, komunikacyjnych, organizacyjnych, jak i środowiskowych, wyjątkowo powszechnie odczuwalnych na obszarze gminy. Odnotowany spadek liczby rodzin i osób choć nie tak dynamiczny nadal pozostaje istotnym problemem w gminie. W 13 jednostkach udział tych osób na 100 mieszkańców jest wyższy niż średnia w gminie, najbardziej niekorzystny w Honiatyczach - Kolonii i Zagajniku, najwięcej natomiast rodzin i osób mieszka w Werbkowicach okręg 3 i 4 (Tabela 7).

Alkoholizm

Wyjątkową grupą dysfunkcyjną są rodziny i osoby borykające się z problemem alkoholizmu. Zjawisko to w ciągu ostatnich 5-ciu lat na terenie gminy systematycznie spada, zarówno co do liczby dotkniętych nim rodzin o 19,95%, jak i liczby uzależnionych osób o ponad 50%. Należy zwrócić uwagę, że przeciwdziałanie jemu jest niezwykle trudne i wymaga długotrwałej i żmudnej pracy profilaktycznej i społecznej. Główną przyczyną jego występowania w gminie Werbkowice jest dysfunkcja rodzin już dotkniętych tym zjawiskiem, w których kolejne pokolenia niejako dziedziczą wzorzec negatywnych zachowań, brak jest również kontroli ze strony rodziców i nieumiejętność czy też brak stosowania niewłaściwie dobranych metod opiekuńczo-wychowawczych.

W 16 jednostkach problem ten występuje z większym natężeniem niż średnia w gminie, przy jednoczesnym braku występowania w 8 (Tabela 8). Na największą skalę alkoholizm dotyka osób zamieszkałych w Dobromierzycach i Konopnem, zaś najwięcej rodzin i osób nim dotkniętych zamieszkuje w Dobromierzycach, Gozdowie i Werbkowicach okręg 3.

Tabela 6. Świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku¹⁹.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Zagajnik	48	2	6	12,50
Konopne	159	4	15	9,43
Strzyżowiec	53	1	5	9,43
Sahryń	392	9	36	9,18
Malice	331	6	29	8,76
Adelina	88	1	7	7,95
Wronowice	228	4	16	7,02
Terebiniec	320	6	19	5,94
Łysa Góra	173	2	10	5,78
Honiaticzki	235	5	13	5,53
Dobromierzyce	225	4	12	5,33
Kotorów	231	6	12	5,19
Terebiń	378	3	16	4,23
Werbkowice okreg 4	677	12	28	4,14
Werbkowice okreg 2	607	7	25	4,12
Werbkowice okreg 3	862	13	35	4,06
Gozdów	742	14	30	4,04
GMINA - średnia	9 850	133	398	4,04
Sahryń - Kolonia	217	2	8	3,69
Podhorce	408	5	13	3,19
Peresołowice	234	3	7	2,99
Hostynne	308	3	9	2,92
Wilków - Kolonia	176	2	5	2,84
Wilków	146	1	4	2,74
Terebiń - Zady	189	1	5	2,65
Honiaticze	185	3	4	2,16
Alojzów	334	4	5	1,50
Turkowice	478	2	5	1,05
Werbkowice okreg 1	702	2	6	0,85
Honiaticze - Kolonia	136	1	1	0,74
Hostynne - Kolonia	415	1	2	0,48
Łotów	43	0	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	0	0	0,00

Tabela 7. Świadczenia z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku²⁰.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Honiaticze - Kolonia	136	2	15	11,03
Zagajnik	48	1	5	10,42
Dobromierzyce	225	3	14	6,22
Wilków - Kolonia	176	3	5	2,84
Peresołowice	234	2	6	2,56
Honiaticzki	235	2	6	2,55
Werbkowice okreg 4	677	8	17	2,51
Werbkowice okreg 3	862	5	21	2,44
Terebiń - Kolonia	130	1	3	2,31
Honiaticze	185	1	4	2,16
Terebiń - Zady	189	1	4	2,12
Strzyżowiec	53	1	1	1,89
Werbkowice okreg 2	607	5	9	1,48
GMINA - średnia	9 850	53	141	1,43
Wilków	146	2	2	1,37
Kotorów	231	1	3	1,30
Turkowice	478	2	5	1,05
Gozdów	742	4	7	0,94
Werbkowice okreg 1	702	3	6	0,85
Hostynne - Kolonia	415	1	3	0,72
Sahryń - Kolonia	217	1	1	0,46
Terebiniec	320	1	1	0,31
Malice	331	1	1	0,30
Alojzów	334	1	1	0,30
Podhorce	408	1	1	0,25
Adelina	88	0	0	0,00
Hostynne	308	0	0	0,00
Konopne	159	0	0	0,00
Łotów	43	0	0	0,00
Łysa Góra	173	0	0	0,00
Sahryń	392	0	0	0,00
Terebiń	378	0	0	0,00
Wronowice	228	0	0	0,00

¹⁹ źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach.

²⁰ Tamże.

Tabela 8. Świadczenia z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku²¹.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Dobromierzycze	225	4	17	7,56
Konopne	159	3	11	6,92
Peresołowice	234	4	10	4,27
Wilków - Kolonia	176	1	7	3,98
Honiaticzki	235	3	9	3,83
Kotorów	231	2	6	2,60
Łotów	43	1	1	2,33
Honiaticze	185	3	4	2,16
Zagajnik	48	1	1	2,08
Sahryń	392	3	7	1,79
Wronowice	228	4	4	1,75
Gozdów	742	8	12	1,62
Terebiń	378	2	6	1,59
Terebiniec	320	2	5	1,56
Werbkowice okreg 3	862	8	13	1,51
Werbkowice okreg 4	677	7	10	1,48
GMINA - średnia	9 850	68	140	1,42
Malice	331	2	3	0,91
Hostynne	308	2	2	0,65
Alojzów	334	2	2	0,60
Hostynne - Kolonia	415	2	2	0,48
Werbkowice okreg 2	607	1	2	0,33
Werbkowice okreg 1	702	2	2	0,28
Podhorce	408	1	1	0,25
Turkowice	478	1	1	0,21
Adelina	88	0	0	0,00
Honiaticze - Kolonia	136	0	0	0,00
Łysa Góra	173	0	0	0,00
Sahryń - Kolonia	217	0	0	0,00
Strzyżowiec	53	0	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	0	0	0,00
Terebiń - Zady	189	0	0	0,00
Wilków	146	0	0	0,00

²¹ Tamże.

²² Tamże.

Tabela 9. Świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku²².

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Konopne	159	2	6	3,77
Honiaticze - Kolonia	136	1	5	3,68
Sahryń	392	2	12	3,06
Sahryń - Kolonia	217	1	5	2,30
Werbkowice okreg 4	677	3	13	1,92
Dobromierzycze	225	1	4	1,78
Kotorów	231	1	4	1,73
Peresołowice	234	1	4	1,71
Hostynne - Kolonia	415	2	7	1,69
Malice	331	1	5	1,51
Terebiń	378	1	5	1,32
Gozdów	742	2	8	1,08
GMINA - średnia	9 850	20	86	0,87
Werbkowice okreg 1	702	1	5	0,71
Werbkowice okreg 2	607	1	3	0,49
Adelina	88	0	0	0,00
Alojzów	334	0	0	0,00
Honiaticze	185	0	0	0,00
Honiaticzki	235	0	0	0,00
Hostynne	308	0	0	0,00
Łotów	43	0	0	0,00
Łysa Góra	173	0	0	0,00
Podhorce	408	0	0	0,00
Strzyżowiec	53	0	0	0,00
Terebiniec	320	0	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	0	0	0,00
Terebiń - Zady	189	0	0	0,00
Turkowice	478	0	0	0,00
Werbkowice okreg 3	862	0	0	0,00
Wilków	146	0	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	0	0	0,00
Wronowice	228	0	0	0,00
Zagajnik	48	0	0	0,00

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Problem ten dotyczy z jednej strony tych rodzin, które nie w pełni radzą sobie z wychowywaniem dzieci, ponoszą porażki na tym polu, stosują błędne przekonania dotyczące opieki nad dzieckiem, źle rozumieją potrzeby dziecka, z drugiej zaś nie radzą sobie z prowadzeniem gospodarstwa domowego w postaci zaspokajania podstawowych jego potrzeb w zakresie żywności, odzieży czy mieszkania. W gminie Werbkowice liczba rodzin i osób które wymagają wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, systematycznie, choć nieznacznie w porównaniu z innymi wskaźnikami społecznymi spada. W 2016 roku dotyczyła 20 rodzin i 86 żyjących w nich osób, najniekorzystniej w skali gminy problem ten występuje w 11 jednostkach dotycząc w zasadzie pojedynczych wielodzietnych rodzin, zaś w aż 18 nie występuje wcale, co wskazuje na duże zróżnicowanie i brak powszechności na terenie gminy (Tabela 9).

Długotrwała lub ciężka choroba

Zjawisko to w praktyce społecznej jest powiązane z niepełnosprawnością, gdyż długotrwała choroba zwykle w konsekwencji prowadzi do utraty sprawności i jest nierozzerwalnie związane z faktem starzenia się populacji mieszkańców gminy. W 2016 roku 12 jednostek strukturalnych posiadało wskaźnik osób długotrwale lub ciężko chorych na 100 mieszkańców wyższy niż średnia dla gminy, a w 18 nie odnotowano takich osób (Tabela 10). Należy zwrócić uwagę, że zarówno w odniesieniu do rodzin, jak i osób jest to zjawisko indywidualne i nie stanowi powszechnego problemu społecznego w gminie.

Wskaźnik syntetyczny - Problemy społeczne

Najbardziej powszechnie (waga) wszystkie siedem wskaźników cząstkowych (zjawisk społecznych) występowały w jednostkach: Kotorów, Werbkowice okręg 1, 2 i 4, Malice oraz Hostynne – Kolonia. Natomiast największa ilość niekorzystnych wartości wskaźników czyli powyżej średniej dla gminy występowała w jednostkach: Kotorów, Dobromierzyce, Honiatyczki oraz Werbkowice okręg 3 i okręg 4. Iloczyn tych dwóch miar pozwolił na obliczenie wartości wskaźnika syntetycznego dla poszczególnych jednostek strukturalnych oraz wskazanie tych w których problemy społeczne występują najczęściej powyżej średniej dla gminy (Tabela 11). W efekcie w 10 jednostkach: Kotorów, Werbkowice okręg 4, Dobromierzyce, Honiatyczki, Werbkowice okręg 3, Gozdów, Terebiniec, Werbkowice okręg 2, Konopne i Terebiń nagromadzenie problemów społecznych jest największe w gminie (Tabela 12).

Tabela 10. Świadczenia z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku²³.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Adelina	88	1	7	7,95
Strzyżowiec	53	1	3	5,66
Łysa Góra	173	1	7	4,05
Kotorów	231	2	8	3,46
Honiatyczki	235	3	7	2,98
Honiatycze	185	2	5	2,70
Terebiń - Zady	189	1	5	2,65
Honiatycze - Kolonia	136	2	3	2,21
Alojzów	334	3	7	2,10
Zagajnik	48	1	1	2,08
Terebiniec	320	1	5	1,56
Werbkowice okręg 3	862	3	8	0,93
GMINA - średnia	9850	32	84	0,85
Sahryń	392	2	3	0,77
Hostynne - Kolonia	415	1	3	0,72
Malice	331	1	2	0,60
Werbkowice okręg 4	677	2	4	0,59
Werbkowice okręg 2	607	2	3	0,49
Podhorce	408	2	2	0,49
Werbkowice okręg 1	702	1	1	0,14
Dobromierzycze	225	0	0	0,00
Gozdów	742	0	0	0,00
Hostynne	308	0	0	0,00
Konopne	159	0	0	0,00
Łotów	43	0	0	0,00
Peresołowice	234	0	0	0,00
Sahryń - Kolonia	217	0	0	0,00
Terebiń	378	0	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	0	0	0,00
Turkowice	478	0	0	0,00
Wilków	146	0	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	0	0	0,00
Wronowice	228	0	0	0,00

²³ Tamże.

Tabela II. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) – Problemy społeczne.

Sołectwo	Bezrobotni (ogółem)		Długotrwale bezrobotni		Świadczenia z powodu ubóstwa		Świadczenia z powodu niepełnosprawności		Świadczenia z powodu alkoholizmu		Świadczenia z powodu bezradności		Świadczenia z powodu choroby		WAGA – Powszechność występowania problemów	ILOŚĆ – niekorzystnych wartości wskaźników	SUMA
	Występowanie	Powyżej średniej	Występowanie	Powyżej średniej	Występowanie	Powyżej średniej	Występowanie	Powyżej średniej	Występowanie	Powyżej średniej	Występowanie	Powyżej średniej	Występowanie	Powyżej średniej			
Adelina	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	4	2	8
Alojzów	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	6	2	12
Dobromierzyce	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	6	6	36
Gozdów	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	6	5	30
Honiatycze	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	6	3	18
Honiatycze – Kolonia	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	6	3	18
Honiatyczki	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	6	6	36
Hostynne	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4	2	8
Hostynne – Kolonia	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0	7	2	14
Konopne	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	5	5	25
Kotorów	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	7	6	42
Łotów	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	1	2
Łysa Góra	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	4	2	8
Malice	1	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	7	3	21
Peresołowice	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	6	4	24
Podhorce	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	6	2	12
Sahryń	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	6	4	24
Sahryń-Kolonia	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	5	1	5
Strzyżowiec	1	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1	4	3	12
Terebiniec	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1	6	5	30
Terebiń	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0	5	5	25
Terebiń - Kolonia	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	3	1	3
Terebiń - Zady	1	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	5	2	10
Turkowice	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	5	1	5
Werbkowice okręg 1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	7	1	7
Werbkowice okręg 2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	7	4	28
Werbkowice okręg 3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	6	6	36
Werbkowice okręg 4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	7	6	42
Wilków	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	1	4
Wilków - Kolonia	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	5	3	15
Wronowice	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0	4	3	12
Zagajnik	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	5	4	20
GMINA - średnia																	24,5

Tabela 12. Wskaźnik syntetyczny
(Ranking) – Problemy społeczne.

Sołectwo	WAGA – Powszechność występowania problemów	ILOŚĆ – niekorzystnych wartości wskaźników	SUMA
Kotorów	7	6	42
Werbkowice okręg 4	7	6	42
Dobromierzyce	6	6	36
Honiatyczki	6	6	36
Werbkowice okręg 3	6	6	36
Gozdów	6	5	30
Terebiniec	6	5	30
Werbkowice okręg 2	7	4	28
Konopne	5	5	25
Terebiń	5	5	25
GMINA - średnia			24,5
Peresołowice	6	4	24
Sahryń	6	4	24
Malice	7	3	21
Zagajnik	5	4	20
Honiatycze	6	3	18
Honiatycze – Kolonia	6	3	18
Wilków - Kolonia	5	3	15
Hostynne – Kolonia	7	2	14
Alojzów	6	2	12
Podhorce	6	2	12
Strzyżowiec	4	3	12
Wronowice	4	3	12
Terebiń - Zady	5	2	10
Adelina	4	2	8
Hostynne	4	2	8
Łysa Góra	4	2	8
Werbkowice okręg 1	7	1	7
Sahryń-Kolonia	5	1	5
Turkowice	5	1	5
Wilków	4	1	4
Terebiń - Kolonia	3	1	3
Łotów	2	1	2

Przestępczość

Dane pozyskane z Posterunku Policji w Werbkowicach (Komenda Powiatowa Policji w Hrubieszowie) możliwe do zagregowania na poziomie jednostek dotyczą: przestępstw zanotowanych, przestępstw kryminalnych, wykroczeń oraz założonych „Niebieskich kart”. Na tej podstawie obliczono wartości poszczególnych wskaźników cząstkowych na 100 mieszkańców, uzyskując uśrednione i porównywalne wartości.

Największą liczbę przestępstw zanotowano w 13 jednostkach, na tym tle najniekorzystniejsza sytuacja jest w Kotorowie, także pod względem bezwzględnej ich liczby, zaś w 11 jednostkach nie odnotowano tych zdarzeń (Tabela 13). Przestępstwa kryminalne występują w gminie Werbkowice sporadycznie i ich rozkład jest nierównomierny z jednej strony występują w 10 jednostkach i są to wartości powyżej średniej – 0,13 na 100 mieszkańców w pozostałych, aż 22 ich nieodnotowano (Tabela 14). Najczęstszymi zagrożeniami dla porządku publicznego były wykroczenia nie występujące tylko w 1 jednostce, a w 14 jednostkach stwierdzone powyżej średniej z największym natężeniem w Strzyżowcu i Kotorowie, choć ich największa liczba została odnotowana w Werbkowicach okręg 3 – 35 oraz Alojzowie i Werbkowicach okręg 3 po 27 (Tabela 15). W przypadku „Niebieskich kart” statystycznie najgorsza sytuacja przedstawia się w Łotowie (Tabela 16).

Wskaźnik syntetyczny - Przestępczość

Najbardziej powszechnie (waga) wszystkie cztery wskaźniki cząstkowe (zjawisk społecznych) występowały w 7 jednostkach: Peresołowice, Podhorce, Terebiniec i we wszystkich czterech okręgach Werbkowic. Natomiast największa ilość niekorzystnych wartości wskaźników czyli powyżej średniej dla gminy występowała w jednostce Werbkowice okręg 3, aż czterokrotnie (Tabela 17). Obliczona wartości wskaźnika syntetycznego, jako iloczynu częstotliwości występowania (waga) i ilości wartości powyżej średniej pozwoliła na określenie jednostek o najwyższym wskaźniku przestępczości: Werbkowice okręg 3, Peresołowice, Werbkowice okręg 4, Alojzów, Hostynne, Kotorów, Łotów, Terebiń, Podhorce, Terebiniec (Tabela 18).

Tabela 13. Przestępstwa zanotowane w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku²⁴.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Kotorów	231	8	3,46
Łotów	43	1	2,33
Honiatycze - Kolonia	136	3	2,21
Peresołowice	234	4	1,71
Podhorce	408	5	1,23
Turkowice	478	5	1,05
Alojzów	334	3	0,90
Honiatyczki	235	2	0,85
Terebiń	378	3	0,79
Terebiń - Kolonia	130	1	0,77
Werbkowice okreg 4	677	5	0,74
Werbkowice okreg 3	862	6	0,70
Hostynne	308	2	0,65
GMINA - średnia	9 850	61	0,62
Wilków - Kolonia	176	1	0,57
Honiatycze	185	1	0,54
Dobromierzyce	225	1	0,44
Werbkowice okreg 1	702	3	0,43
Gozdów	742	3	0,40
Werbkowice okreg 2	607	2	0,33
Terebiniec	320	1	0,31
Hostynne - Kolonia	415	1	0,24
Adelina	88	0	0,00
Konopne	159	0	0,00
Łysa Góra	173	0	0,00
Malice	331	0	0,00
Sahryń	392	0	0,00
Sahryń - Kolonia	217	0	0,00
Strzyżowiec	53	0	0,00
Terebiń - Zady	189	0	0,00
Turkowice	478	0	0,00
Wilków	146	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	0	0,00
Wronowice	228	0	0,00
Zagajnik	48	0	0,00

Tabela 14. Przestępstwa kryminalne zanotowane w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku²⁵.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Hostynne	308	2	0,65
Podhorce	408	2	0,49
Peresołowice	234	1	0,43
Terebiniec	320	1	0,31
Terebiń	378	1	0,26
Werbkowice okreg 3	862	2	0,23
Werbkowice okreg 2	607	1	0,16
Werbkowice okreg 4	677	1	0,15
Werbkowice okreg 1	702	1	0,14
Gozdów	742	1	0,13
GMINA - średnia	9 850	13	0,13
Adelina	88	0	0,00
Alojzów	334	0	0,00
Dobromierzyce	225	0	0,00
Honiatycze	185	0	0,00
Honiatycze - Kolonia	136	0	0,00
Honiatyczki	235	0	0,00
Hostynne - Kolonia	415	0	0,00
Konopne	159	0	0,00
Kotorów	231	0	0,00
Łotów	43	0	0,00
Łysa Góra	173	0	0,00
Malice	331	0	0,00
Sahryń	392	0	0,00
Sahryń - Kolonia	217	0	0,00
Strzyżowiec	53	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	0	0,00
Terebiń - Zady	189	0	0,00
Turkowice	478	0	0,00
Wilków	146	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	0	0,00
Wronowice	228	0	0,00
Zagajnik	48	0	0,00

²⁴ źródło: Komenda Powiatowa Policji w Hrubieszowie / Posterunek Policji w Werbkowicach.

²⁵ Tamże.

Tabela 15. Wykroczenia zanotowane w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku²⁶.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Strzyżowiec	53	11	20,75
Kotorów	231	24	10,39
Wilków-Kolonia	176	16	9,09
Wilków	146	13	8,90
Alojzów	334	27	8,08
Łotów	43	3	6,98
Sahryń - Kolonia	217	14	6,45
Konopne	159	9	5,66
Terebiniec	320	18	5,63
Malice	331	18	5,44
Hostynne	308	14	4,55
Werbkowice okręg 3	862	35	4,06
Werbkowice okręg 4	677	27	3,99
Terebiń	378	15	3,97
GMINA - średnia	9 850	369	3,75
Peresołowice	234	8	3,42
Honiatycze	185	6	3,24
Terebiń - Kolonia	130	4	3,08
Werbkowice okręg 1	702	21	2,99
Werbkowice okręg 2	607	18	2,97
Turkowice	478	13	2,72
Terebiń - Zady	189	5	2,65
Honiatyczki	235	6	2,55
Łysa Góra	173	4	2,31
Sahryń	392	9	2,30
Hostynne - Kolonia	415	8	1,93
Wronowice	228	4	1,75
Honiatycze - Kolonia	136	2	1,47
Gozdów	742	10	1,35
Dobromierzyce	225	3	1,33
Podhorce	408	5	1,23
Adelina	88	1	1,14
Zagajnik	48	0	0,00

Tabela 16. „Niebieskie karty” - założone w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku²⁷.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Łotów	43	2	4,65
Adelina	88	2	2,27
Zagajnik	48	1	2,08
Kotorów	231	3	1,30
Honiatyczki	235	3	1,28
Peresołowice	234	2	0,85
Honiatycze - Kolonia	136	1	0,74
Wilków	146	1	0,68
Alojzów	334	2	0,60
Wilków - Kolonia	176	1	0,57
Hostynne - Kolonia	415	2	0,48
Dobromierzyce	225	1	0,44
Werbkowice okręg 3	862	3	0,35
GMINA - średnia	9 850	34	0,35
Terebiniec	320	1	0,31
Malice	331	1	0,30
Werbkowice okręg 4	677	2	0,30
Werbkowice okręg 1	702	2	0,28
Sahryń	392	1	0,26
Podhorce	408	1	0,25
Turkowice	478	1	0,21
Werbkowice okręg 2	607	1	0,16
Gozdów	742	0	0,00
Honiatycze	185	0	0,00
Hostynne	308	0	0,00
Konopne	159	0	0,00
Łysa Góra	173	0	0,00
Sahryń - Kolonia	217	0	0,00
Strzyżowiec	53	0	0,00
Terebiń	378	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	0	0,00
Terebiń - Zady	189	0	0,00
Wronowice	228	0	0,00

²⁶ Tamże.

²⁷ Tamże.

Tabela 17. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Przestępczość.

Sołectwo	Przestępstwa zanotowane		Przestępstwa kryminalne		Wykroczenia zanotowane		„Niebieskie karty” - założone		WAGA – Powszechność występowania problemów	ILOŚĆ – niekorzystnych wartości wskaźników	SUMA
	Występowanie Powyżej średniej	Występowanie Powyżej średniej	Występowanie Powyżej średniej	Występowanie Powyżej średniej	Występowanie Powyżej średniej	Występowanie Powyżej średniej	Występowanie Powyżej średniej	Występowanie Powyżej średniej			
Adelina	0	0	0	0	1	0	1	1	2	1	2
Alojzów	1	1	0	0	1	1	1	1	3	3	9
Dobromierzyce	1	0	0	0	1	0	1	1	3	1	3
Gozdów	1	0	1	1	1	0	0	0	3	1	3
Honiatyce	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0
Honiatyce - Kolonia	1	1	0	0	1	0	1	1	3	2	6
Honiatyczki	1	1	0	0	1	0	1	1	3	2	6
Hostynne	1	1	1	1	1	1	0	0	3	3	9
Hostynne - Kolonia	1	0	0	0	1	0	1	1	3	1	3
Konopne	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1
Kotorów	1	1	0	0	1	1	1	1	3	3	9
Łotów	1	1	0	0	1	1	1	1	3	3	9
Łysa Góra	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Malice	0	0	0	0	1	1	1	0	2	1	2
Peresołowice	1	1	1	1	1	0	1	1	4	3	12
Podhorce	1	1	1	1	1	0	1	0	4	2	8
Sahryń	0	0	0	0	1	0	1	0	2	0	0
Sahryń - Kolonia	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1
Strzyżowiec	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1
Terebiniec	1	0	1	1	1	1	1	0	4	2	8
Terebiń	1	1	1	1	1	1	0	0	3	3	9
Terebiń - Kolonia	1	1	0	0	1	0	0	0	2	1	2
Terebiń - Zady	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Turkowice	1	1	0	0	1	0	1	0	3	1	3
Werbkowice okręg 1	1	0	1	1	1	0	1	0	4	1	4
Werbkowice okręg 2	1	0	1	1	1	0	1	0	4	1	4
Werbkowice okręg 3	1	1	1	1	1	1	1	1	4	4	16
Werbkowice okręg 4	1	1	1	1	1	1	1	0	4	3	12
Wilków	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	4
Wilków - Kolonia	1	0	0	0	1	1	1	1	3	2	6
Wronowice	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
Zagajnik	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1
GMINA - średnia											8

Tabela 18. Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Przestępczość.

Sołectwo	WAGA – Powszechność występowania problemów	ILOŚĆ – niekorzystnych wartości wskaźników	SUMA
Werbkowice okręg 3	4	4	16
Peresołowice	4	3	12
Werbkowice okręg 4	4	3	12
Alojzów	3	3	9
Hostynne	3	3	9
Kotorów	3	3	9
Łotów	3	3	9
Terebiń	3	3	9
Podhorce	4	2	8
Terebiniec	4	2	8
GMINA - średnia			8
Honiatyce - Kolonia	3	2	6
Honiatyczki	3	2	6
Wilków - Kolonia	3	2	6
Werbkowice okręg 1	4	1	4
Werbkowice okręg 2	4	1	4
Wilków	2	2	4
Dobromierzyce	3	1	3
Gozdów	3	1	3
Hostynne - Kolonia	3	1	3
Turkowice	3	1	3
Adelina	2	1	2
Malice	2	1	2
Terebiń - Kolonia	2	1	2
Konopne	1	1	1
Sahryń - Kolonia	1	1	1
Strzyżowiec	1	1	1
Zagajnik	1	1	1
Honiatyce	2	0	0
Łysa Góra	1	0	0
Sahryń	2	0	0
Terebiń - Zady	1	0	0
Wronowice	1	0	0

Poziom edukacji

Tabela 19. Wyniki Sprawdzianu w klasie VI i Egzaminu gimnazjalnego w Gminie Werbkowice w latach 2012 – 2016.

Sołectwo	Średni wynik w latach				
	2012	2013	2014	2015	2016
Sprawdzian w klasie VI ²⁸	53,00%	54,20%	56,58%	55,61%	54,35%
Egzamin gimnazjalny	50,52%	50,28%	49,76%	49,89%	47,09%

Analiza średnich wyników ze Sprawdzianu w klasie VI wskazuje na nierównomierny poziom zarówno w poszczególnych latach jak w placówkach oświatowych. W 2016 roku najniższe wyniki (poniżej średniej w gminie – 54,35%) osiągnęli uczniowie zamieszkali w 4 jednostkach, przy czym w 8 jednostkach nie odnotowano uczniów kończących szkoły podstawowe na terenie gminy (Tabela 20). W przypadku średniego wyniku z Egzaminu gimnazjalnego na przestrzeni ostatnich 5-ciu lat widoczna jest niekorzystna tendencja zniżkowa. Uczniowie zamieszkali w 13 jednostkach uzyskali średni wynik niższy od średniej w gminie - 47,09%, przy jednoczesnym braku uczniów z 5 jednostek (Tabela 20). Wskaźnik syntetyczny dla poziomu edukacji pozwolił wyznaczyć jednostki spośród których uczniowie w 2016 roku z obu egzaminów uzyskali najniższe wyniki i są to: Łysa Góra, Strzyżowiec, Alojzów, Dobromierzyce, Gozdów, Honiatyczki, Konopne, Kotorów, Malice, Peresołowice, Podhorce, Terebiń, Terebiń – Kolonia, Terebiń – Zady i Turkowice (Tabela 22).

Poziom uczestnictwa w życiu publicznym

Wskaźnik cząstkowy dotyczący poziomu uczestnictwa w życiu publicznym, jest niezwykle istotny dla zobrazowania faktycznego zaangażowania mieszkańców poszczególnych jednostek w życie wspólnot. Dotyczy on zarówno aktywności rozumianej, jako liczba mieszkańców uczestniczących w zebraniach sołeckich podejmujących decyzje o przeznaczeniu środków z funduszu sołeckiego na następny rok, jak i aktywności zobrazowującej chęć zrzeszania się w organizacjach formalnych, stowarzyszeniach i fundacjach. W pierwszym przypadku zdecydowanie najmniej aktywni są mieszkańcy jednostek: Werbkowic - wszystkie okręgi, Hostynne, Turkowice, Podhorce, Gozdów, Kotorów i Sahryń (Tabela 23). W drugim zaś można pokusić się na stwierdzenie o generalnie niskiej chęci zrzeszania się w organizacjach pozarządowych com znajduje swój wyraz w ich braku aż w 11 jednostkach i jednocześnie niekorzystnej wartości wskaźnika w aż 18 (Tabela 24).

²⁸ źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych w Gminie Werbkowice i wynikach sprawdzianu kl. VI i egzaminu gimnazjalnego w latach szkolnych od 2011/2012 do 2015/2016.

Tabela 20. Wyniki Sprawdzianu w klasie VI i Egzaminu gimnazjalnego w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.

Sołectwo	Wyniki Sprawdzianu w klasie VI	Sołectwo	Wynik Egzaminu gimnazjalnego
Strzyżowiec	28,30%	Kotorów	31,00%
Podhorce	50,00%	Honiaticzki	32,00%
Turkowice	51,00%	Alojzów	36,00%
Łysa Góra	53,15%	Łysa Góra	36,00%
GMINA - średnia	54,35%	Dobromierzyce	40,00%
Adelina	54,70%	Konopne	41,00%
Werbkowice	55,40%	Terebiń	42,10%
Terebiń - Zady	55,50%	Terebiń - Kolonia	42,10%
Terebiń	55,50%	Terebiń - Zady	42,10%
Terebiń - Kolonia	55,50%	Peresołowice	43,00%
Malice	56,00%	Gozdów	44,00%
Honiaticze	58,00%	Strzyżowiec	46,00%
Honiaticzki	58,00%	Malice	47,00%
Hostynne - Kolonia	58,30%	GMINA - średnia	47,09%
Hostynne	59,60%	Adelina	48,40%
Gozdów	60,75%	Hostynne	50,00%
Sahryń - Kolonia	60,80%	Werbkowice	53,00%
Terebiniec	63,30%	Sahryń - Kolonia	53,30%
Wronowice	69,00%	Podhorce	56,00%
Sahryń	71,50%	Wilków	57,00%
Kotorów	74,00%	Wilków - Kolonia	57,00%
Dobromierzyce	78,30%	Hostynne - Kolonia	61,00%
Konopne	-	Sahryń	62,10%
Zagajnik	-	Terebiniec	63,00%
Wilków	-	Zagajnik	-
Wilków - Kolonia	-	Honiaticze	-
Honiaticze - Kolonia	-	Łotów	-
Peresołowice	-	Turkowice	-
Alojzów	-	Honiaticze - Kolonia	-
Łotów	-	Wronowice	-

Tabela 21. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Poziom edukacji.

Sołectwo	ILOŚĆ - niekorzystnych wartości wskaźników
Adelina	0
Alojzów	1
Dobromierzyce	1
Gozdów	1
Honiaticze	0
Honiaticze - Kolonia	0
Honiaticzki	1
Hostynne	0
Hostynne - Kolonia	0
Konopne	1
Kotorów	1
Łotów	0
Łysa Góra	2
Malice	1
Peresołowice	1
Podhorce	1
Sahryń	0
Sahryń - Kolonia	0
Strzyżowiec	2
Terebiniec	0
Terebiń	1
Terebiń - Kolonia	1
Terebiń - Zady	1
Turkowice	1
Werbkowice	0
Wilków	0
Wilków - Kolonia	0
Wronowice	0
Zagajnik	0
GMINA - średnia	1

Tabela 22. Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Poziom edukacji.

Sołectwo	ILOŚĆ - niekorzystnych wartości wskaźników
Łysa Góra	2
Strzyżowiec	2
Alojzów	1
Dobromierzyce	1
Gozdów	1
Honiaticzki	1
Konopne	1
Kotorów	1
Malice	1
Peresołowice	1
Podhorce	1
Terebiń	1
Terebiń - Kolonia	1
Terebiń - Zady	1
Turkowice	1
GMINA - średnia	1
Adelina	0
Honiaticze	0
Honiaticze - Kolonia	0
Hostynne	0
Hostynne - Kolonia	0
Łotów	0
Sahryń	0
Sahryń - Kolonia	0
Terebiniec	0
Werbkowice	0
Wilków	0
Wilków - Kolonia	0
Wronowice	0
Zagajnik	0

Tabela 23. Liczba osób na zebraniach wiejskich w 2016 dotyczącym podziału środków na 2017 rok²⁹.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Werbkowice okręg 1	702	3	0,43
Werbkowice okręg 4	677	3	0,44
Werbkowice okręg 2	607	3	0,49
Werbkowice okręg 3	862	5	0,58
Hostynne	308	5	1,62
Turkowice	478	8	1,67
Podhorce	408	8	1,96
Gozdów	742	19	2,56
Kotorów	231	7	3,03
Sahryń	392	13	3,32
GMINA - średnia	9 850	359	3,64
Terebiń - Zady	189	7	3,70
Wilków - Kolonia	176	7	3,98
Sahryń - Kolonia	217	9	4,15
Wronowice	228	10	4,39
Honiatycze - Kolonia	136	6	4,41
Terebiń	378	17	4,50
Dobromierzyce	225	11	4,89
Terebiniec	320	16	5,00
Honiatyczki	235	12	5,11
Alojzów	334	19	5,69
Honiatycze	185	11	5,95
Hostynne - Kolonia	415	26	6,27
Malice	331	22	6,65
Peresołowice	234	16	6,84
Wilków	146	10	6,85
Łysa Góra	173	15	8,67
Zagajnik	48	5	10,42
Konopne	159	18	11,32
Łotów	43	5	11,63
Terebiń - Kolonia	130	16	12,31
Strzyżowiec	53	9	16,98
Adelina	88	18	20,45

Tabela 24. Liczba zarejestrowanych NGO (fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych)³⁰.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Adelina	88	0	0,00
Dobromierzyce	225	0	0,00
Honiatycze - Kolonia	136	0	0,00
Konopne	159	0	0,00
Łotów	43	0	0,00
Łysa Góra	173	0	0,00
Sahryń - Kolonia	217	0	0,00
Strzyżowiec	53	0	0,00
Werbkowice okręg 2	607	0	0,00
Wilków	146	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	0	0,00
Gozdów	742	1	0,13
Turkowice	478	1	0,21
Hostynne - Kolonia	415	1	0,24
Werbkowice okręg 4	677	2	0,30
Malice	331	1	0,30
Terebiniec	320	1	0,31
Hostynne	308	1	0,32
GMINA - średnia	9 850	37	0,38
Honiatyczki	235	1	0,43
Peresołowice	234	1	0,43
Kotorów	231	1	0,43
Wronowice	228	1	0,44
Werbkowice okręg 3	862	4	0,46
Podhorce	408	2	0,49
Sahryń	392	2	0,51
Terebiń	378	2	0,53
Terebiń - Zady	189	1	0,53
Terebiń - Kolonia	130	1	0,77
Alojzów	334	3	0,90
Werbkowice okręg 1	702	7	1,00
Honiatycze	185	2	1,08
Zagajnik	48	1	2,08

²⁹ źródło: Urząd Gminy Werbkowice.

³⁰ źródło: <http://bazy.ngo.pl/wyszukiwarka/> / Urząd Gminy Werbkowice.

Tabela 25. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

Sołectwo	Liczba osób na zebraniach wiejskich	Liczba zarejestrowanych NGO	ILOŚĆ – niekorzystnych wartości wskaźników
Adelina	0	1	1
Alojzów	0	0	0
Dobromierzyce	0	1	1
Gozdów	1	1	2
Honiatycze	0	0	0
Honiatycze - Kolonia	0	1	1
Honiatyczki	0	0	0
Hostynne	1	1	2
Hostynne - Kolonia	0	1	1
Konopne	0	1	1
Kotorów	1	0	1
Łotów	0	1	1
Łysa Góra	0	1	1
Malice	0	1	1
Peresołowice	0	0	0
Podhorce	1	0	1
Sahryń	1	0	1
Sahryń - Kolonia	0	1	1
Strzyżowiec	0	1	1
Terebiniec	0	1	1
Terebiń	0	0	0
Terebiń - Kolonia	0	0	0
Terebiń - Zady	0	0	0
Turkowice	1	1	2
Werbkowice okreg 1	1	0	1
Werbkowice okreg 2	1	1	2
Werbkowice okreg 3	1	0	1
Werbkowice okreg 4	1	1	2
Wilków	0	1	1
Wilków - Kolonia	0	1	1
Wronowice	0	0	0
Zagajnik	0	0	0
GMINA - średnia			1

Tabela 26. Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

Sołectwo	ILOŚĆ – niekorzystnych wartości wskaźników
Gozdów	2
Hostynne	2
Turkowice	2
Werbkowice okreg 2	2
Werbkowice okreg 4	2
Adelina	1
Dobromierzyce	1
Honiatycze - Kolonia	1
Hostynne - Kolonia	1
Konopne	1
Kotorów	1
Łotów	1
Łysa Góra	1
Malice	1
Podhorce	1
Sahryń	1
Sahryń - Kolonia	1
Strzyżowiec	1
Terebiniec	1
Werbkowice okreg 1	1
Werbkowice okreg 3	1
Wilków	1
Wilków - Kolonia	1
GMINA - średnia	1
Alojzów	0
Honiatycze	0
Honiatyczki	0
Peresołowice	0
Terebiń	0
Terebiń - Kolonia	0
Terebiń - Zady	0
Wronowice	0
Zagajnik	0

3.2. Sfera Gospodarcza

Przedsiębiorczość mieszkańców

Tabela 27. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Werbkowice w latach 2012-2016³¹.

Kategorie	2012	2013	2014	2015	2016
Ogółem	275	309	348	400	433
Nowo zarejestrowane	38	34	39	52	34
Zawieszono	-	-	-	12	28
Wykreślono	7	13	38	38	34

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza istniejącej sytuacji zastanej są niezwykle ważne w kontekście planowanych działań, w ramach procesu rewitalizacji. Analizie poddany został obszar przedsiębiorczości mieszkańców w gminie Werbkowice. Jako potencjał i siłę rozwojową każdej jednostki zidentyfikowano jej kondycję ekonomiczno-gospodarczą. Wyznaczanie obszarów o deficytowym charakterze dla gminy, pozwoli na dokonanie zmian, pozwalających w przyszłości ograniczyć jej bariery rozwojowe. Natomiast skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów.

Podczas diagnozy sfery gospodarczej wzięto pod uwagę indywidualną aktywność gospodarczą mieszkańców, jako najtrafniej obrazującą tendencje gospodarcze w gminie Werbkowice, wyrażoną w liczbie podmiotów gospodarczych - osób prowadzących działalność gospodarczą wpisanych do rejestru CEiDG w przeliczeniu na 100 mieszkańców, liczbę podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych tj. wpisanych do rejestru CEiDG w 2016 w przeliczeniu na 100 mieszkańców – co wskazuje na ocenę potencjału i szans na prowadzenie działalności przez samych zainteresowanych, a także liczbę podmiotów które zawiesiły swoją działalność i tych które ją wykreśliły w obu przypadkach również w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki strukturalnej, co w odniesieniu do tych wskaźników oznacza skalę negatywnych zjawisk gospodarczych związanych z niskim potencjałem rynkowym i siłą nabywczą lokalnego rynku.

Na przestrzeni ostatnich lat (2012 – 2016) zaobserwowano systematyczny wzrost osób, które zdecydowały się podjąć ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej, jednocześnie zaobserwowano negatywny trend w postaci dużej fluktuacji podmiotów, gdzie w 2015 roku na 52 nowo zarejestrowane wykreślono tylko 38, ale już w 2016 roku liczba nowych i wyrejestrowanych zrównała się, wzrosła również ponad dwukrotnie liczba działalności zawieszonych.

W roku 2016 objętym szczegółową analizą dane w układzie jednostek dla poszczególnych wskaźników cząstkowych zobrazowują poniższe tabela (Tabele 28 – 31).

Wskaźnik syntetyczny - Przedsiębiorczość mieszkańców.

Najbardziej powszechnie (waga) wszystkie cztery wskaźniki cząstkowe (zjawisk gospodarczych) występowały w 9 jednostkach, natomiast największa ilość niekorzystnych wartości wskaźników - 3 czyli powyżej średniej dla gminy występowała w 6 jednostkach: Werbkowice okręg 3 i okręg 4, Adelina, Hostynne, Kotorów i Malice (Tabela 32). Iloczyn częstotliwości występowania (waga) i ilości wartości powyżej średniej pozwolił na wyznaczenie 9 jednostek o najbardziej niekorzystnym wskaźniku przedsiębiorczości (Tabela 33).

³¹ źródło: CEiDG.

Tabela 28. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w sołectwach gminy Werbkowice w 2016 roku³².

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Terebiń - Kolonia	130	0	0,00
Terebiń - Zady	189	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	0	0,00
Peresołowice	234	2	0,85
Honiatyczki	235	3	1,28
Łysa Góra	173	3	1,73
Dobromierzyce	225	4	1,78
Konopne	159	3	1,89
Hostynne	308	6	1,95
Sahryń	392	8	2,04
Podhorce	408	9	2,21
Adelina	88	2	2,27
Łotów	43	1	2,33
Wronowice	228	6	2,63
Honiatycze	185	5	2,70
Malice	331	11	3,32
Kotorów	231	8	3,46
Honiatycze - Kolonia	136	5	3,68
Strzyżowiec	53	2	3,77
Sahryń - Kolonia	217	9	4,15
Zagajnik	48	2	4,17
GMINA - średnia	9 850	433	4,40
Werbkowice okręg 2	607	27	4,45
Werbkowice okręg 3	862	40	4,64
Turkowice	478	23	4,81
Hostynne - Kolonia	415	20	4,82
Terebiniec	320	16	5,00
Alojzów	334	17	5,09
Terebiń	378	24	6,35
Gozdów	742	49	6,60
Wilków	146	11	7,53
Werbkowice okręg 1	702	59	8,40
Werbkowice okręg 4	677	58	8,57

³² źródło: CEiDG.

³³ Tamże.

Tabela 29. Liczba nowo zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w sołectwach gminy Werbkowice w 2016 roku³³.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Adelina	88	0	0,00
Dobromierzyce	225	0	0,00
Konopne	159	0	0,00
Kotorów	231	0	0,00
Łotów	43	0	0,00
Łysa Góra	173	0	0,00
Malice	331	0	0,00
Peresołowice	234	0	0,00
Sahryń	392	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	0	0,00
Terebiń - Zady	189	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	0	0,00
Terebiń	697	1	0,14
Werbkowice okręg 4	677	1	0,15
Podhorce	408	1	0,25
Alojzów	334	1	0,30
Wilków	322	1	0,31
Hostynne	308	1	0,32
Werbkowice okręg 3	862	3	0,35
GMINA - średnia	9 850	34	0,35
Gozdów	742	3	0,40
Turkowice	478	2	0,42
Honiatyczki	235	1	0,43
Wronowice	228	1	0,44
Sahryń - Kolonia	217	1	0,46
Hostynne - Kolonia	415	2	0,48
Werbkowice okręg 2	607	3	0,49
Honiatycze	185	1	0,54
Terebiniec	320	2	0,63
Honiatycze - Kolonia	136	1	0,74
Werbkowice okręg 1	702	6	0,85
Strzyżowiec	53	1	1,89
Zagajnik	48	1	2,08

Tabela 30. Liczba osób fizycznych, które zawiesiły działalność gospodarczą w sołectwach gminy Werbkowice w 2016 roku³⁴.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Sahryń - Kolonia	217	4	1,84
Adelina	88	1	1,14
Wilków	322	2	0,62
Malice	331	2	0,60
Werbkowice okręg 4	677	3	0,44
Wronowice	228	1	0,44
Kotorów	231	1	0,43
Turkowice	478	2	0,42
Werbkowice okręg 3	862	3	0,35
Hostynne	308	1	0,32
Terebiniec	320	1	0,31
Terebiń	697	2	0,29
GMINA - średnia	9 850	28	0,28
Gozdów	742	2	0,27
Hostynne - Kolonia	415	1	0,24
Werbkowice okręg 2	607	1	0,16
Werbkowice okręg 1	702	1	0,14
Alojzów	334	0	0,00
Dobromierzyce	225	0	0,00
Honiatycze	185	0	0,00
Honiatycze - Kolonia	136	0	0,00
Honiatyczki	235	0	0,00
Konopne	159	0	0,00
Łotów	43	0	0,00
Łysa Góra	173	0	0,00
Peresołowice	234	0	0,00
Podhorce	408	0	0,00
Sahryń	392	0	0,00
Strzyżowiec	53	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	0	0,00
Terebiń - Zady	189	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	0	0,00
Zagajnik	48	0	0,00

³⁴ Tamże.

³⁵ Tamże.

Tabela 31. Liczba osób fizycznych, które wykreśliły działalność gospodarczą w sołectwach gminy Werbkowice w 2016 roku³⁵.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Turkowice	478	5	1,05
Gozdów	742	6	0,81
Hostynne - Kolonia	415	3	0,72
Terebiniec	320	2	0,63
Werbkowice okręg 1	702	4	0,57
Honiatycze	185	1	0,54
Werbkowice okręg 2	607	3	0,49
Werbkowice okręg 4	677	3	0,44
Werbkowice okręg 3	862	3	0,35
GMINA - średnia	9 850	34	0,35
Alojzów	334	1	0,30
Terebiń	697	2	0,29
Podhorce	408	1	0,25
Adelina	88	0	0,00
Dobromierzyce	225	0	0,00
Honiatycze - Kolonia	136	0	0,00
Honiatyczki	235	0	0,00
Hostynne	308	0	0,00
Konopne	159	0	0,00
Kotorów	231	0	0,00
Łotów	43	0	0,00
Łysa Góra	173	0	0,00
Malice	331	0	0,00
Peresołowice	234	0	0,00
Sahryń	392	0	0,00
Sahryń - Kolonia	217	0	0,00
Strzyżowiec	53	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	0	0,00
Terebiń - Zady	189	0	0,00
Wilków	322	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	0	0,00
Wronowice	228	0	0,00
Zagajnik	48	0	0,00

Tabela 32. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Przedsiębiorczość mieszkańców.

Sołectwo	Prowadzące działalność gospodarczą		Nowo zarejestrowane		Zawieszono		Wykreślono		WAGA – Powszechność występowania problemów	ILOŚĆ – niekorzystnych wartości wskaźników	SUMA
	Występowanie	Powyżej średniej	Występowanie	Powyżej średniej	Występowanie	Powyżej średniej	Występowanie	Powyżej średniej			
Adelina	1	1	1	1	1	1	0	0	3	3	9
Alojzów	1	0	1	1	0	0	1	0	3	1	3
Dobromierzyce	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2	4
Gozdów	1	0	1	0	1	0	1	1	4	1	4
Honiaticze	1	1	1	0	0	0	1	1	3	2	6
Honiaticze - Kolonia	1	1	1	0	0	0	0	0	2	1	2
Honiaticzki	1	1	1	0	0	0	0	0	2	1	2
Hostynne	1	1	1	1	1	1	0	0	3	3	9
Hostynne - Kolonia	1	0	1	0	1	0	1	1	4	1	4
Konopne	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2	4
Kotorów	1	1	1	1	1	1	0	0	3	3	9
Łotów	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2	4
Łysa Góra	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2	4
Malice	1	1	1	1	1	1	0	0	3	3	9
Peresołowice	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2	4
Podhorce	1	1	1	1	0	0	1	0	3	2	6
Sahryń	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2	4
Sahryń - Kolonia	1	1	1	0	1	1	0	0	3	2	6
Strzyżowiec	1	1	1	0	0	0	0	0	2	1	2
Terebiniec	1	0	1	0	1	1	1	1	4	2	8
Terebiń	1	0	1	1	1	1	1	0	4	2	8
Terebiń - Kolonia	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2	4
Terebiń - Zady	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2	4
Turkowice	1	0	1	0	1	1	1	1	4	2	8
Werbkowice okreg 1	1	0	1	0	1	0	1	1	4	1	4
Werbkowice okreg 2	1	0	1	0	1	0	1	1	4	1	4
Werbkowice okreg 3	1	0	1	1	1	1	1	1	4	3	12
Werbkowice okreg 4	1	0	1	1	1	1	1	1	4	3	12
Wilków	1	0	1	1	1	1	0	0	3	2	6
Wilków - Kolonia	1	1	1	1	0	0	0	0	2	2	4
Wronowice	1	1	1	0	1	1	0	0	3	2	6
Zagajnik	1	1	1	0	0	0	0	0	2	1	2
GMINA - średnia											8

Tabela 33. Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Przedsiębiorczość mieszkańców.

Sołectwo	WAGA – Powszechność występowania problemów	ILOŚĆ – niekorzystnych wartości wskaźników	SUMA
Werbkowice okreg 3	4	3	12
Werbkowice okreg 4	4	3	12
Adelina	3	3	9
Hostynne	3	3	9
Kotorów	3	3	9
Malice	3	3	9
Terebiniec	4	2	8
Terebiń	4	2	8
Turkowice	4	2	8
GMINA - średnia			8
Honiaticze	3	2	6
Podhorce	3	2	6
Sahryń - Kolonia	3	2	6
Wilków	3	2	6
Wronowice	3	2	6
Dobromierzyce	2	2	4
Gozdów	4	1	4
Hostynne - Kolonia	4	1	4
Konopne	2	2	4
Łotów	2	2	4
Łysa Góra	2	2	4
Peresołowice	2	2	4
Sahryń	2	2	4
Terebiń - Kolonia	2	2	4
Terebiń - Zady	2	2	4
Werbkowice okreg 1	4	1	4
Werbkowice okreg 2	4	1	4
Wilków - Kolonia	2	2	4
Alojzów	3	1	3
Honiaticze - Kolonia	2	1	2
Honiaticzki	2	1	2
Strzyżowiec	2	1	2
Zagajnik	2	1	2

3.3. Sfera Środowiskowa

Ochrona przyrody i zagrożenia

Jednym z równie ważnych aspektów diagnozy obszarów zdegradowanych jest sfera środowiskowa, pozwalająca na określenie stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń na terenie gminy Werbkowice. Współcześnie nacisk kładzie się na optymalizowanie sytuacji środowiskowej, gdyż ma ona wpływ na jakość życia mieszkańców gminy oraz stanowi o atrakcyjności i potencjale danego obszaru. Zatem identyfikacja zagrożeń w tej sferze staje się niezwykle potrzebna w celu wyznaczenia obszarów kryzysowych, wymagających działań interwencyjnych w ramach procesu rewitalizacji.

Zobrazowaniem sytuacji jest występowanie obszarów chronionego krajobrazu sieci Natura 2000 oraz terenów zieleni urządzonej w poszczególnych jednostkach (Tabela 34). Specyficzny na tym tle jest charakter sołectwa Werbkowice składającego się z czterech jednostek, obszaru o wybitnych cechach miejskich, dla którego występowanie terenów zieleni, w odróżnieniu od pozostałych jednostek typu wiejskiego, potraktowano jako z zasady niewystarczające ze względu na niewielką powierzchnię i dużą liczbę mieszkańców. Negatywne zjawiska zidentyfikowano w 9 jednostkach: Adelina, Gozdów, Honiatycze - Kolonia, Podhorce, Turkowice, Werbkowice wszystkie cztery okręgi oraz Wronowice (Tabela 36).

Tabela 34. Ochrona przyrody i zagrożenia.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Powierzchnia		Obszary NATURA 2000 ³⁶		Zagrożenie powodziowe ³⁷	Tereny zieleni urządzonej				Powierzchnia [ha]
		[ha]	[km kw.]	Ostoja Tyszwiecka [PLB060011]	Kazimierówka [PLH060088]		Parki spacerowo-wydoczynkowe	Zieleńce	Zieleń uliczna	Tereny zieleni osiedlowej	
Turkowice	478	1 239,30	12,39	+	-	-	3,0	-	-	-	3,0
Adelina	88	152,05	1,52	+	-	-	-	-	-	-	0
Wronowice	228	1 014,90	10,15	+	-	-	-	-	-	-	0
Honiatycze - Kolonia	136	461,42	4,61	-	+	-	-	-	-	-	0
Gozdów	742	878,83	8,79	-	-	+	-	-	-	-	0
Podhorce	408	1 140,21	11,40	-	-	+	-	-	-	-	0
Werbkowice okręg 2	607	36,5	0,37	-	-	+	-	0,05	0	0	0,05
Werbkowice okręg 3	862	30,8	0,31	-	-	+	-	0,04	0	0,3	0,34
Werbkowice okręg 1	702	375	3,75	-	-	+	-	0,55	0,3	0	0,85
Werbkowice okręg 4	677	592,51	5,93	-	-	+	12,2	0,86	0,1	0,7	13,86
Alojzów	334	424,58	4,25	-	-	-	-	-	-	-	0
Dobromierzyce	225	678,97	6,79	-	-	-	-	-	-	-	0
Honiatycze	185	716,48	7,16	-	-	-	-	-	-	-	0
Honiatyczki	235	734,17	7,34	-	-	-	-	-	-	-	0
Hostynne	308	786,79	7,87	-	-	-	-	-	-	-	0
Hostynne - Kolonia	415	880,85	8,81	-	-	-	-	-	-	-	0
Konopne	159	413,05	4,13	-	-	-	-	-	-	-	0
Kotorów	231	701,77	7,02	-	-	-	-	-	-	-	0
Łotów	43	169,23	1,69	-	-	-	-	-	-	-	0
Łysa Góra	173	506,66	5,07	-	-	-	-	-	-	-	0
Malice	331	665,39	6,65	-	-	-	-	-	-	-	0
Peresołowice	234	612,97	6,13	-	-	-	-	-	-	-	0
Sahryń	392	1 017,13	10,17	-	-	-	-	-	-	-	0
Sahryń - Kolonia	217	600,49	6,00	-	-	-	-	-	-	-	0
Strzyżowiec	53	249,02	2,49	-	-	-	-	-	-	-	0
Terebiniec	320	491,28	4,91	-	-	-	-	-	-	-	0
Terebiń	378	982,9	9,83	-	-	-	-	-	-	-	0
Terebiń - Kolonia	130	824,92	8,25	-	-	-	-	-	-	-	0
Terebiń - Zady	189	443,5	4,44	-	-	-	-	-	-	-	0
Wilków	146	431,6	4,32	-	-	-	-	-	-	-	0
Wilków - Kolonia	176	300,9	3,01	-	-	-	-	-	-	-	0
Zagajnik	48	160,93	1,61	-	-	-	-	-	-	-	0
GMINA	9 850	18 715,09	187,15				15,2	1,5	0,4	1	21,1

³⁶ źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, <http://natura2000.gdos.gov.pl>; skróty: „+”- TAK, „+” - NIE

³⁷ źródło: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, <http://mapy.isok.gov.pl/imap>; skróty: „+”- TAK, „+” - NIE

Tabela 35. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) –
Ochrona przyrody i zagrożenia.

Sołectwo	Ochrona przyrody i zagrożenia		WAGA – Powszechność występowania problemów	ILOŚĆ – niekorzystnych wartości wskaźników	SUMA
	Występowanie	Powyżej średniej			
Adelina	1	1	1	1	1
Alojzów	0	0	0	0	0
Dobromierzyce	0	0	0	0	0
Gozdów	1	1	1	1	1
Honiatycze	0	0	0	0	0
Honiatycze - Kolonia	1	1	1	1	1
Honiatyczki	0	0	0	0	0
Hostynne	0	0	0	0	0
Hostynne - Kolonia	0	0	0	0	0
Konopne	0	0	0	0	0
Kotorów	0	0	0	0	0
Łotów	0	0	0	0	0
Łysa Góra	0	0	0	0	0
Malice	0	0	0	0	0
Peresołowice	0	0	0	0	0
Podhorce	1	1	1	1	1
Sahryń	0	0	0	0	0
Sahryń - Kolonia	0	0	0	0	0
Strzyżowiec	0	0	0	0	0
Terebiniec	0	0	0	0	0
Terebiń	0	0	0	0	0
Terebiń - Kolonia	0	0	0	0	0
Terebiń - Zady	0	0	0	0	0
Turkowice	1	1	1	1	1
Werbkowice okreg 1	1	1	1	1	1
Werbkowice okreg 2	1	1	1	1	1
Werbkowice okreg 3	1	1	1	1	1
Werbkowice okreg 4	1	1	1	1	1
Wilków	0	0	0	0	0
Wilków - Kolonia	0	0	0	0	0
Wronowice	1	1	1	1	1
Zagajnik	0	0	0	0	0
GMINA - średnia					1

Tabela 36. Wskaźnik syntetyczny
(Ranking) – Ochrona przyrody
i zagrożenia.

Sołectwo	WAGA – Powszechność występowania problemów	ILOŚĆ – niekorzystnych wartości wskaźników	SUMA
Adelina	1	1	1
Gozdów	1	1	1
Honiatycze - Kolonia	1	1	1
Podhorce	1	1	1
Turkowice	1	1	1
Werbkowice okreg 1	1	1	1
Werbkowice okreg 2	1	1	1
Werbkowice okreg 3	1	1	1
Werbkowice okreg 4	1	1	1
Wronowice	1	1	1
GMINA - średnia			1
Alojzów	0	0	0
Dobromierzyce	0	0	0
Honiatycze	0	0	0
Honiatyczki	0	0	0
Hostynne	0	0	0
Hostynne - Kolonia	0	0	0
Konopne	0	0	0
Kotorów	0	0	0
Łotów	0	0	0
Łysa Góra	0	0	0
Malice	0	0	0
Peresołowice	0	0	0
Sahryń	0	0	0
Sahryń - Kolonia	0	0	0
Strzyżowiec	0	0	0
Terebiniec	0	0	0
Terebiń	0	0	0
Terebiń - Kolonia	0	0	0
Terebiń - Zady	0	0	0
Wilków	0	0	0
Wilków - Kolonia	0	0	0
Zagajnik	0	0	0

3.4. Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna

Dostępność infrastruktury publicznej

O potencjale i atrakcyjności danego obszaru świadczą również warunki przestrzenno-funkcjonalne, które przyczyniają się do oceny jego atrakcyjności, a tym samym wpływające na osiedlanie się nowych mieszkańców lub potencjalnych inwestorów w gminie. W ramach wskaźnika syntetycznego - Dostępność infrastruktury publicznej uwzględniono występowanie w poszczególnych jednostkach obiektów podstawowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej (Tabela 37), infrastruktury kulturalnej (Tabela 38) oraz dostępność komunikacyjną rozumianą, jako z jednej strony ocenę opisową stanu dróg i istnienia ciągów pieszych, z drugiej zaś dostępność komunikacji publicznej w tym liczbę połączeń (Tabela 39). Bardzo ważnym elementem wskaźnika jest infrastruktura mieszkań komunalnych i socjalnych (Tabela 40), której posiadanie warunkuje zaspokajanie potrzeb dużej części rodzin i osób zagrożonych ubóstwem i nieporadnych życiowo co zostało wcześniej omówione w ramach negatywnych zjawisk w zakresie pomocy społecznej. Niestety w aż w 24 jednostkach dostępność tej infrastruktury jest zdecydowanie niższa niż średnia w gminie (Tabela 42). Istniejąca infrastruktura mieszkaniowa ze względu na niewielki zasób nie odpowiada zapotrzebowaniu rodzin, zaś stan techniczny posiadanych przez gminę lokali jest w przeważającej mierze zły i niedopowiadający współczesnym standardom, co zostało szczegółowo zdiagnozowane w *Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Werbkowice na lata 2016-2020*³⁸

³⁸ Załącznik do uchwały nr XVII/1116/2015 z 29 grudnia 2015 r. w sprawie Wieloletniej Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Werbkowice na lata 2016-2020.

Tabela 37. Infrastruktura sportu i rekreacji.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Boisko	Orlik	Plac zabaw	Przystań kajakowa	Siłownia	Razem obiekty	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Adelina	88	-	-	-	-	-	0	0,00
Alojzów	334	-	-	-	-	-	0	0,00
Dobromierzyce	225	-	-	-	-	-	0	0,00
Honiatycze - Kolonia	136	-	-	-	-	-	0	0,00
Honiatyczki	235	-	-	-	-	-	0	0,00
Hostynne - Kolonia	415	-	-	-	-	-	0	0,00
Łotów	43	-	-	-	-	-	0	0,00
Łysa Góra	173	-	-	-	-	-	0	0,00
Sahryń - Kolonia	217	-	-	-	-	-	0	0,00
Terebiniec	320	-	-	-	-	-	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	-	-	-	-	-	0	0,00
Terebiń - Zady	189	-	-	-	-	-	0	0,00
Werbkowice okręg 2	607	-	-	-	-	-	0	0,00
Werbkowice okręg 4	677	-	-	-	-	-	0	0,00
Wilków	146	-	-	-	-	-	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	-	-	-	-	-	0	0,00
Zagajnik	48	-	-	-	-	-	0	0,00
Turkowice	478	1	-	-	-	-	1	0,21
Terebiń	378	1	-	-	-	-	1	0,25
GMINA - średnia	9 850	14	1	7	2	2	26	0,26
Gozdów	742	1	-	1	-	-	2	0,27
Werbkowice okręg 1	702	1	0	0	1	0	2	0,28
Hostynne	308	1	-	-	-	-	1	0,32
Peresołowice	234	1	-	-	-	-	1	0,43
Wronowice	228	1	-	-	-	-	1	0,44
Podhorce	408	1	-	1	-	-	2	0,49
Sahryń	392	1	-	1	-	-	2	0,51
Honiatycze	185	1	-	-	-	-	1	0,54
Werbkowice okręg 3	862	1	1	1	0	2	5	0,58
Malice	331	1	-	1	-	-	2	0,60
Konopne	159	1	-	-	-	-	1	0,63
Kotorów	231	1	-	1	1	-	3	1,30
Strzyżowiec	53	-	-	1	-	-	1	1,89

Tabela 38. Infrastruktura kultury.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	instytucja kultury (GOK, Biblioteka, filie instytucji)	Świątlica	Izba pamięci / Izba regionalna / Skansen	Razem obiekty	Wskaźnik na 100 mieszkańców
Honiatycze - Kolonia	136	0	0	0	0	0,00
Sahryń - Kolonia	217	0	0	0	0	0,00
Strzyżowiec	53	0	0	0	0	0,00
Zagajnik	48	0	0	0	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	0	0	0	0	0,00
Terebiń - Zady	189	0	0	0	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	0	0	0	0	0,00
Werbkowice okręg 1	702	0	0	0	0	0,00
Werbkowice okręg 2	607	0	0	0	0	0,00
Werbkowice okręg 3	862	0	0	0	0	0,00
Gozdów	742	0	1	0	1	0,13
Turkowice	478	0	1	0	1	0,21
Hostynne - Kolonia	415	0	1	0	1	0,24
Podhorce	408	0	1	0	1	0,25
Terebiń	378	0	1	0	1	0,26
GMINA - średnia	9850	3	24	1	28	0,28
Werbkowice okręg 4	677	2	0	0	2	0,30
Malice	331	0	1	0	1	0,30
Terebiniec	320	0	1	0	1	0,31
Hostynne	308	0	1	0	1	0,32
Honiatyczki	235	0	1	0	1	0,43
Peresołowice	234	0	1	0	1	0,43
Kotorów	231	0	1	0	1	0,43
Wronowice	228	0	1	0	1	0,44
Dobromierzyce	225	0	1	0	1	0,44
Sahryń	392	0	2	0	2	0,51
Łysa Góra	173	0	1	0	1	0,58
Alojzów	334	0	1	1	2	0,60
Konopne	159	0	1	0	1	0,63
Adelina	88	0	1	0	1	1,14
Wilków	146	0	2	0	2	1,37
Honiatycze	185	1	2	0	3	1,62
Łotów	43	0	1	0	1	2,33

Tabela 39. Infrastruktura komunikacyjna.

Sołectwo	Stan infrastruktury drogowej ³⁹	Chodnik ⁴⁰	Dostępność komunikacji publicznej ⁴¹	Liczba połączeń komunikacji publicznej
Honiatycze	ZŁ	BR	NW	2
Zagajnik	ZŁ	BR	ŚR	1
Dobromierzyce	ŚR	BR	NW	0
Łotów	ŚR	BR	NW	1
Honiatycze - Kolonia	ŚR	BR	NW	2
Honiatyczki	ŚR	BR	NW	2
Podhorce	ŚR	BR	ŚR	5
Gozdów	ŚR	BR	ŚR	29
Adelina	DB	BR	NW	1
Konopne	DB	BR	NW	1
Peresołowice	DB	BR	NW	0
Kotorów	DB	BR	ŚR	4
Łysa Góra	DB	BR	ŚR	7
Malice	DB	BR	ŚR	5
Sahryń	DB	BR	ŚR	1
Sahryń - Kolonia	DB	BR	ŚR	1
Strzyżowiec	DB	BR	ŚR	1
Terebiniec	DB	BR	ŚR	1
Terebiń	DB	BR	ŚR	1
Terebiń	DB	BR	ŚR	1
Terebiń	DB	BR	ŚR	1
Turkowice	DB	BR	ŚR	1
Wilków	DB	BR	ŚR	14
Wilków - Kolonia	DB	BR	ŚR	14
Wronowice	DB	BR	ŚR	1
Hostynne	DB	BR	DB	12
Hostynne - Kolonia	DB	BR	DB	12
Alojzów	DB	BR	DB	29
Werbkowice okręg 1	DB	NW	DB	38
Werbkowice okręg 2	DB	NW	DB	38
Werbkowice okręg 3	DB	NW	DB	38
Werbkowice okręg 4	DB	NW	DB	38

³⁹ Stan infrastruktury drogowej - skróty: **ZŁ** - zły / **ŚR** - średni / **DB** - dobry

⁴⁰ Chodniki - skróty: **BR** - brak / **NW** - niewystarczająca ilość / **WY** - wystarczająca ilość.

⁴¹ Dostępność komunikacji publicznej - skróty: **NW** - niewystarczająca ilość / **ŚR** - średnia / **DB** - dobra.

Tabela 40. Mieszkania socjalne i komunalne.

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Mieszkania socjalne		Mieszkania komunalne		Razem lokali	Wskaźnik na 100 mieszkańców
		Rodziny zamieszkałe	Liczba lokali	Rodziny zamieszkałe	Liczba lokali		
Adelina	88	-	-	-	-	0	0,00
Alojzów	334	-	-	-	-	0	0,00
Dobromierzyce	225	-	-	-	-	0	0,00
Gozdów	742	-	-	-	-	0	0,00
Honiatycze	185	-	-	-	-	0	0,00
Hostynne	308	-	-	-	-	0	0,00
Konopne	159	-	-	-	-	0	0,00
Kotorów	231	-	-	-	-	0	0,00
Łotów	43	-	-	-	-	0	0,00
Łysa Góra	173	-	-	-	-	0	0,00
Peresołowice	234	-	-	-	-	0	0,00
Sahryń	392	-	-	-	-	0	0,00
Sahryń - Kolonia	217	-	-	-	-	0	0,00
Strzyżowiec	53	-	-	-	-	0	0,00
Terebiń	378	-	-	-	-	0	0,00
Terebiń - Kolonia	130	-	-	-	-	0	0,00
Terebiń - Zady	189	-	-	-	-	0	0,00
Turkowice	478	-	-	-	-	0	0,00
Werbkowice okręg 1	702	-	-	-	-	0	0,00
Wilków	146	-	-	-	-	0	0,00
Wilków - Kolonia	176	-	-	-	-	0	0,00
Wronowice	228	-	-	-	-	0	0,00
Zagajnik	48	-	-	-	-	0	0,00
Werbkowice okręg 3	862	1	1	1	1	1	0,12
GMINA - średnia	9 850	3	3	10	10	13	0,13
Werbkowice okręg 4	677	1	1	1	1	1	0,15
Werbkowice okręg 2	607	1	1	1	1	1	0,16
Hostynne - Kolonia	415	-	-	1	1	1	0,24
Podhorce	408	-	-	1	1	1	0,25
Terebiniec	320	-	-	1	1	1	0,31
Honiatyczki	235	-	-	1	1	1	0,43
Malice	331	-	-	2	2	2	0,60
Honiatycze - Kolonia	136	-	-	1	1	1	0,74

Tabela 41. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Dostępność infrastruktury publicznej.

Sołectwo	Infrastruktura sportu i rekreacji	Infrastruktura kultury	Infrastruktura komunikacyjna	Mieszkania socjalne i komunalne	SUMA
	Powyżej średniej	Powyżej średniej	Powyżej średniej	Powyżej średniej	
Adelina	1	0	0	1	2
Alojzów	1	0	0	1	2
Dobromierzyce	1	0	1	1	3
Gozdów	0	1	1	1	3
Honiatycze	0	0	1	1	2
Honiatycze - Kolonia	1	1	1	0	3
Honiatyczki	1	0	1	0	2
Hostynne	0	0	0	1	1
Hostynne - Kolonia	1	1	0	0	2
Konopne	0	0	0	1	1
Kotorów	0	0	0	1	1
Łotów	1	0	1	1	3
Łysa Góra	1	0	0	1	2
Malice	0	0	0	0	0
Peresołowice	0	0	0	1	1
Podhorce	0	1	1	0	2
Sahryń	0	0	0	1	1
Sahryń - Kolonia	1	1	0	1	3
Strzyżowiec	0	1	0	1	2
Terebiniec	1	0	0	0	1
Terebiń	0	1	0	1	2
Terebiń - Kolonia	1	1	0	1	3
Terebiń - Zady	1	1	0	1	3
Turkowice	1	1	0	1	3
Werbkowice okręg 1	0	1	0	1	2
Werbkowice okręg 2	1	1	0	0	2
Werbkowice okręg 3	0	1	0	1	2
Werbkowice okręg 4	1	0	0	0	1
Wilków	1	0	0	1	2
Wilków - Kolonia	1	1	0	1	3
Wronowice	0	0	0	1	1
Zagajnik	1	1	1	1	4
GMINA - średnia					2

Tabela 42. Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Dostępność infrastruktury publicznej.

Sołectwo	SUMA
Zagajnik	4
Dobromierzyce	3
Gozdów	3
Honiatycze - Kolonia	3
Łotów	3
Sahryń - Kolonia	3
Terebiń - Kolonia	3
Terebiń - Zady	3
Turkowice	3
Wilków - Kolonia	3
Adelina	2
Alojzów	2
Honiatycze	2
Honiatyczki	2
Hostynne - Kolonia	2
Łysa Góra	2
Podhorce	2
Strzyżowiec	2
Terebiń	2
Werbkowice okręg 1	2
Werbkowice okręg 2	2
Werbkowice okręg 3	2
Wilków	2
GMINA - średnia	2
Hostynne	1
Konopne	1
Kotorów	1
Peresołowice	1
Sahryń	1
Terebiniec	1
Werbkowice okręg 4	1
Wronowice	1
Malice	0

3.5. Sfera techniczna

Wyposażenie w siecią infrastrukturę techniczną

Tabela 43. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Gminie Werbkowice w latach 2011 - 2016.

Rodzaj infrastruktury komunalnej ⁴²	2012	2013	2014	2015	2016
Wodociąg	39,7	41,5	41,6	41,6	41,6
Kanalizacja	25,3	28,2	28,5	28,7	28,7
Gaz	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3

Ważnym aspektem świadczącym również o potencjale i atrakcyjności danego obszaru są warunki techniczne zobrazowujące możliwość korzystania przez mieszkańców i potencjalnych inwestorów z urządzeń sieciowych. Podczas diagnozy sfery technicznej wzięto pod uwagę dostępność infrastruktury i usług komunalnych oraz dostępność sieci internetowej i telekomunikacyjnej. Ze względu na brak możliwości wymiernego odniesienia zróżnicowanych elementów infrastruktury i ich do powierzchni lub liczby mieszkańców jednostek, a także ze względu na zróżnicowanie przestrzenne (np. zabudowa kolonijna), które nie wskazuje lub wręcz uniemożliwia powstanie określonej infrastruktury, posłużono się w tym wypadku analiza opisową. W 16 jednostkach (Tabela 46) brak jest dostępu do infrastruktury sieciowej lub jest on jedynie częściowy, na tym tle bardzo istotny jest brak wyposażenia w najbardziej podstawowy dostęp do wodociągu.

⁴² KATEGORIA: Gospodarka mieszkaniowa i komunalna, GRUPA: Urządzenia sieciowe, PODGRUPA: Korzystający z instalacji w % ogółu ludności, lata 2012-2016, Gmina Werbkowice; GUS; Bank Danych Lokalnych.

Tabela 44. Infrastruktura techniczna i teletechniczna w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.

Sołectwo	Dostępność infrastruktury i usług komunalnych. ⁴³					Dostępność sieci internetowej i telekomunikacyjnej		
	Kanalizacja	Wodociągi	Gaz	System wywozu / Segregacji odpadów	Energetyka - stan	ADSL/VDSL	WLAN	GSM
Adelina	-	-	-	+	zadowolający	+	-	+
Alojzów	-	+	-	+	zadowolający	+	+	+
Dobromierzyce	-	+	-	+	zadowolający	+	+	+
Gozdów	częściowo*	+	-	+	zadowolający	+	+	+
Honiatycze	-	-	-	+	zadowolający	+	-	+
Honiatycze - Kolonia	-	-	-	+	zadowolający	+	-	+
Honiatyczki	-	-	-	+	zadowolający	+	-	+
Hostynne	-	-	-	+	zadowolający	+	+	+
Hostynne - Kolonia	-	-	-	+	zadowolający	+	+	+
Konopne	-	-	-	+	zadowolający	+	+	+
Kotorów	-	-	-	+	zadowolający	+	+	+
Łotów	-	-	-	+	zadowolający	+	-	+
Łysa Góra	-	+	-	+	zadowolający	+	+	+
Malice	-	-	-	+	zadowolający	+	+	+
Peresołowice	-	+	-	+	zadowolający	+	+	+
Podhorce	-	+	-	+	zadowolający	+	+	+
Sahryń	częściowo	częściowo	-	+	zadowolający	+	-	+
Sahryń - Kolonia	-	-	-	+	zadowolający	+	-	+
Strzyżowiec	-	+	-	+	zadowolający	+	+	+
Terebiniec	-	+	-	+	zadowolający	+	+	+
Terebiń	-	-	-	+	zadowolający	+	+	+
Terebiń - Kolonia	-	-	-	+	zadowolający	+	+	+
Terebiń - Zady	-	-	-	+	zadowolający	+	+	+
Turkowice	częściowo	częściowo	-	+	zadowolający	+	+	+
Werbkowice okręg 1	częściowo	+	częściowo	+	zadowolający	+	+	+
Werbkowice okręg 4	częściowo	+	w trakcie**	+	zadowolający	+	+	+
Werbkowice okręg 2	w całości	+	w trakcie**	+	zadowolający	+	+	+
Werbkowice okręg 3	w całości	+	w trakcie**	+	zadowolający	+	+	+
Wilków	-	+	-	+	zadowolający	+	+	+
Wilków - Kolonia	-	częściowo	-	+	zadowolający	+	+	+
Wronowice	-	-	-	+	zadowolający	+	+	+
Zagajnik	-	-	-	+	zadowolający	+	-	+

⁴³ Infrastruktura - oznaczenia: „-” – brak infrastruktury sieciowej w sołectwie; „częściowo” - infrastruktura obejmuje część sołectwa; „* ” - częściowo, jednak nie funkcjonuje; „**” – w trakcie wykonywania przyłączy; „+” – infrastruktura obejmuje całe sołectwo.

Tabela 45. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Wyposażenie w sieciamiw infrastrukturę techniczną.

Sołectwo	Dostępność infrastruktury i usług komunalnych. ⁴⁴					Dostępność sieci internetowej i telekomunikacyjnej			SUMA
	Kanalizacja	Wodociągi	Gaz	System wywozu / Segregacji odpadów	Energetyka - stan	ADSL/VDSL	WLAN	GSM	
Adelina	2	2	2	0	0	0	1	0	7
Alojzów	2	2	2	0	0	0	1	0	7
Dobromierzycze	2	2	2	0	0	0	1	0	7
Gozdów	2	2	2	0	0	0	1	0	7
Honiatycze	2	2	2	0	0	0	1	0	7
Honiatycze - Kolonia	2	2	2	0	0	0	1	0	7
Honiatyczki	2	2	2	0	0	0	1	0	7
Hostynne	2	2	2	0	0	0	0	0	6
Hostynne - Kolonia	2	2	2	0	0	0	0	0	6
Konopne	2	2	2	0	0	0	0	0	6
Kotorów	2	2	2	0	0	0	0	0	6
Łotów	2	2	2	0	0	0	0	0	6
Łysa Góra	2	2	2	0	0	0	0	0	6
Malice	2	2	2	0	0	0	0	0	6
Peresołowice	2	2	2	0	0	0	0	0	6
Podhorce	2	2	2	0	0	0	0	0	6
Sahryń	1	1	2	0	0	0	1	0	5
Sahryń - Kolonia	1	2	2	0	0	0	0	0	5
Strzyżowiec	2	1	2	0	0	0	0	0	5
Terebiniec	2	0	2	0	0	0	0	0	4
Terebiń	2	0	2	0	0	0	0	0	4
Terebiń - Kolonia	2	0	2	0	0	0	0	0	4
Terebiń - Zady	2	0	2	0	0	0	0	0	4
Turkowice	2	0	2	0	0	0	0	0	4
Werbkowice okręg 1	2	0	2	0	0	0	0	0	4
Werbkowice okręg 4	2	0	2	0	0	0	0	0	4
Werbkowice okręg 2	1	1	2	0	0	0	0	0	4
Werbkowice okręg 3	2	0	2	0	0	0	0	0	4
Wilków	1	0	2	0	0	0	0	0	3
Wilków - Kolonia	1	0	2	0	0	0	0	0	3
Wronowice	1	0	2	0	0	0	0	0	3
Zagajnik	0	0	2	0	0	0	0	0	2
GMINA - średnia									5,5

⁴⁴ Infrastruktura - oznaczenia: „-” – brak infrastruktury sieciowej w sołectwie; „częściowo” - infrastruktura obejmuje część sołectwa; „* ” - częściowo, jednak nie działa; „+” – infrastruktura obejmuje całe sołectwo.

Tabela 46. Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Wyposażenie w siecią infrastrukturę techniczną.

Sołectwo	SUMA
Adelina	7
Alojzów	7
Dobromierzycze	7
Gozdów	7
Honiatycze	7
Honiatycze - Kolonia	7
Honiatyczki	7
Hostynne	6
Hostynne - Kolonia	6
Konopne	6
Kotorów	6
Łotów	6
Łysa Góra	6
Malice	6
Peresołowice	6
Podhorce	6
GMINA - średnia	5,5
Sahryń	5
Sahryń - Kolonia	5
Strzyżowiec	5
Terebiniec	4
Terebiń	4
Terebiń - Kolonia	4
Terebiń - Zady	4
Turkowice	4
Werbkowice okręg 1	4
Werbkowice okręg 4	4
Werbkowice okręg 2	4
Werbkowice okręg 3	4
Wilków	3
Wilków - Kolonia	3
Wronowice	3
Zagajnik	2

4. WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

Obszar zdegradowany to taki, na którym nasilone są negatywne zjawiska społeczne, a zatem stwierdzono gorsze niż średnia w gminie wskaźniki problemów społecznych zdefiniowanych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Werbkowice na Lata 2013-2020, współwystępujące z możliwie największą liczbą niekorzystnych pozostałych wskaźników Sfery społecznej a następnie z jak największą liczbą niekorzystnych wartości wskaźników z pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej, tym samym im więcej wskaźników negatywnych tym gorsza sytuacja w analizowanej jednostce.

Obszarami zdegradowanymi w gminie Werbkowice są następujące jednostki: Werbkowice okręg 3, Kotorów, Werbkowice okręg 4, Gozdów, Terebiń, Werbkowice okręg 2, Dobromierzyce, Terebiniec, Konopne, Honiatyczki. W poniżej (Tabela 47) zaprezentowano zestawienie wskaźników w poszczególnych sferach. Na czerwono zaznaczone zostały sfery, w których zdiagnozowano stan kryzysowy.

Tabela 47. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych.

Sołectwo	Sfera Społeczna				Ilość niekorzystnych wartości wskaźników innych niż problemy społeczne	Sfera				Ilość niekorzystnych wartości wskaźników w pozostałych sferach - innych niż społeczna	Obszar zdegradowany
	Problemy społeczne	Przestępczość	Poziom edukacji	Poziomu uczestnictwa w życiu publicznym		Gospodarcza	Środowiskowa	Przestrzenno – funkcjonalna	Techniczna		
						Przedsiębiorczość mieszkańców	Ochrona przyrody	Dostępność infrastruktury publicznej	Wyposażenie w siećową infrastrukturę techniczną		
Werbkowice okręg 3	I	I	I	I	3	I	I	I	0	3	TAK
Kotorów	I	I	I	I	3	I	0	0	I	2	TAK
Werbkowice okręg 4	I	I	I	I	3	I	I	0	0	2	TAK
Gozdów	I	0	I	I	2	0	I	I	I	3	TAK
Terebiń	I	I	I	0	2	I	0	I	0	2	TAK
Werbkowice okręg 2	I	0	I	I	2	0	I	I	0	2	TAK
Dobromierzyce	I	0	I	I	2	0	0	I	I	2	TAK
Terebiniec	I	I	0	I	2	I	0	0	0	1	TAK
Konopne	I	0	I	I	2	0	0	0	I	1	TAK
Honiatyczki	I	0	I	0	1	0	0	I	I	2	TAK
Podhorce	0	I	I	I	3	0	I	I	I	3	
Adelina	0	0	I	I	2	I	I	I	I	4	
Turkowice	0	0	I	I	2	I	I	I	0	3	
Alojzów	0	I	I	0	2	0	0	I	I	2	
Hostynne	0	I	0	I	2	I	0	0	I	2	
Łotów	0	I	0	I	2	0	0	I	I	2	
Hostynne - Kolonia	0	0	I	I	2	0	0	I	I	2	
Łysa Góra	0	0	I	I	2	0	0	I	I	2	
Malice	0	0	I	I	2	I	0	0	I	2	
Werbkowice okręg I	0	0	I	I	2	0	I	I	0	2	
Honiatycze - Kolonia	0	0	0	I	1	0	I	I	I	3	
Honiatycze	0	0	I	0	1	0	0	I	I	2	

Peresołowice	0	1	1	0	2	0	0	0	1	1
Strzyżowiec	0	0	1	1	2	0	0	1	0	1
Terebiń - Kolonia	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1
Terebiń - Zady	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1
Sahryń - Kolonia	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1
Wilków	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1
Wilków - Kolonia	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1
Sahryń	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Wronowice	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Zagajnik	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1

5. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI.

Rozpoznanie problemów występujących i wyznaczenie obszarów zdegradowanych na terenie gminy Werbkowice dało podstawy do wyznaczenia obszaru rewitalizacji i umożliwiło wskazanie terenów najbardziej wymagających wsparcia. Obszar wskazany do rewitalizacji został skonkretyzowany w oparciu o dane ilościowe oraz wskaźniki jakościowe, co umożliwiło uchwycenie powiązań funkcjonalnych obszarów.

Obszar rekomendowany do rewitalizacji w gminie Werbkowice został wyznaczony na podstawie pogłębionej diagnozy społeczno-gospodarczo-przestrzennej. Zasadniczym założeniem przy delimitacji obszaru zdegradowanego było wskazanie obszarów, na których koncentrują się negatywne zjawiska społeczne. Podczas analizy wykorzystano dane pozyskane m.in. z Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Policji, Powiatowego Urzędu Pracy.

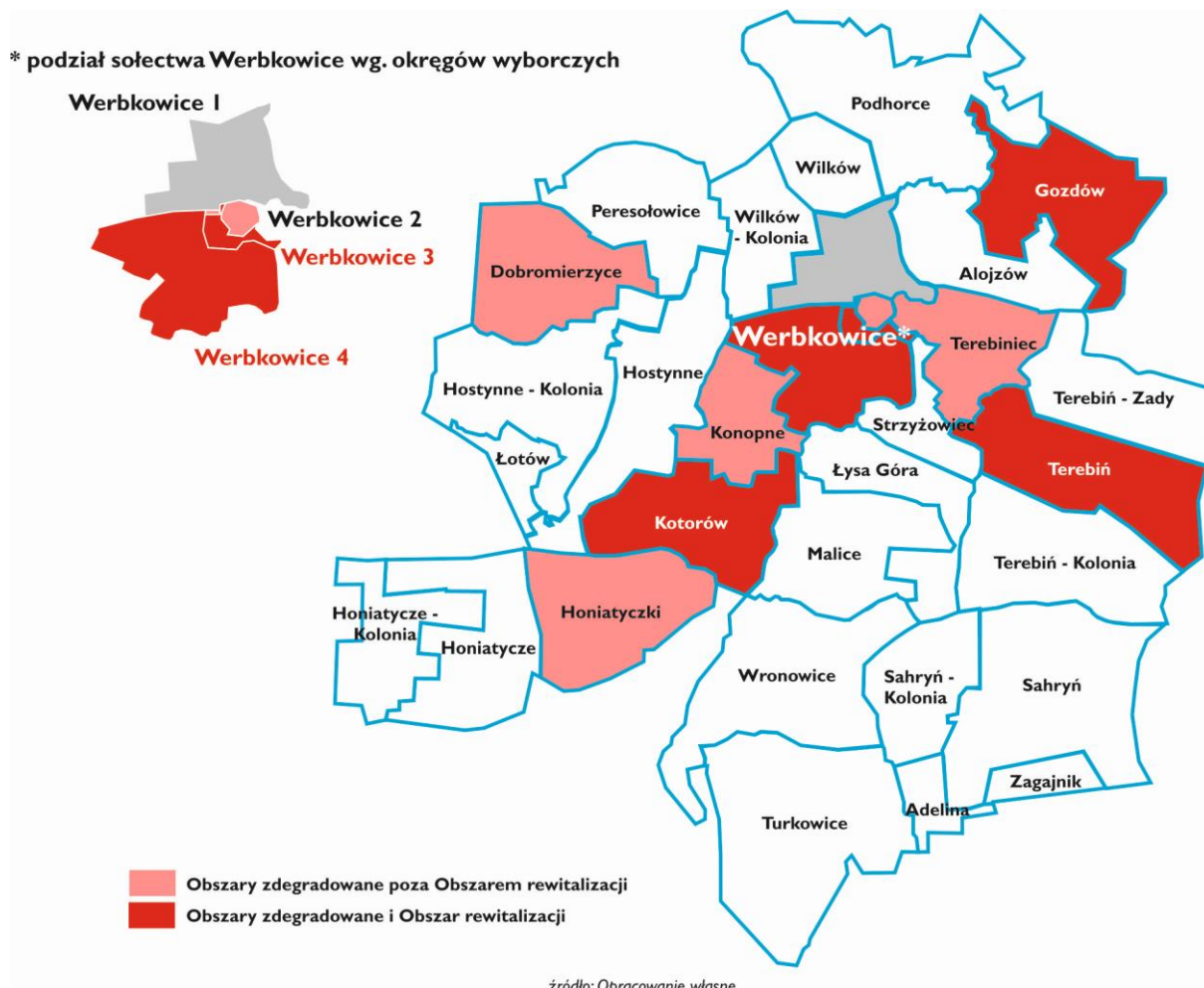
Działania diagnostyczne podsumowuje identyfikację zjawisk kryzysowych na wskazanym obszarze zdegradowanym oraz potwierdziły konieczność szybkiej interwencji oraz działań w celu ich eliminacji lub istotnego ograniczenia.

Zgodnie z analizą, na wyznaczonym obszarze zdegradowanym w gminie Werbkowice mieszkają 4436 osoby, co stanowi 45,03% ogółem ludności gminy, zaś powierzchnia obszarów zdegradowanych wynosi 5540,78 ha, co stanowi 29,62% powierzchni gminy. W obu przypadkach odsetek mieszkańców i powierzchni przekracza maksymalne wartości, jakie może obejmować obszar rewitalizacji, zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju. W efekcie ustalono obszar rewitalizacji, wybierając kolejno jednostki o najwyższym stopniu zdegradowania, aż do osiągnięcia procentowych wartości nieprzekraczających 20% powierzchni i 30% ludność gminy Werbkowice (Tabela 48). Tym samym obszar rewitalizacji gminy obejmuje 5 jednostek strukturalnych: **Werbkowice okręg 3, Kotorów, Werbkowice okręg 4, Gozdów i Terebiń.**

Tabela 48. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Sołectwo	Obszar zdegradowany	Liczba mieszkańców [osób]	% mieszkańców gminy	% mieszkańców gminy - NARASTAJĄCO	Powierzchnia [ha]	% powierzchni gminy	% powierzchni gminy - NARASTAJĄCO	Obszar Rewitalizacji
Werbkowice okręg 3	TAK	862	8,75%	8,75%	30,80	0,16%	0,16%	TAK
Kotorów	TAK	231	2,35%	11,10%	701,77	3,75%	3,91%	TAK
Werbkowice okręg 4	TAK	677	6,87%	17,97%	592,51	3,17%	7,08%	TAK
Gozdów	TAK	742	7,53%	25,50%	878,83	4,70%	11,78%	TAK
Terebiń	TAK	378	3,84%	29,34%	982,90	5,25%	17,03%	TAK
Werbkowice okręg 2	TAK	607	6,16%	35,50%	36,50	0,20%	17,23%	
Dobromierzyce	TAK	225	2,28%	37,78%	678,97	3,63%	20,86%	
Terebiniec	TAK	320	3,25%	41,03%	491,28	2,63%	23,49%	
Konopne	TAK	159	1,61%	42,64%	413,05	2,21%	25,70%	
Honiaticzki	TAK	235	2,39%	45,03%	734,17	3,92%	29,62%	
Podhorce		408	4,14%		1 140,21	6,09%		
Adelina		88	0,89%		152,05	0,81%		
Turkowice		478	4,85%		1 239,30	6,62%		
Alojzów		334	3,39%		424,58	2,27%		
Hostynne		308	3,13%		786,79	4,20%		
Łotów		43	0,44%		169,23	0,90%		
Hostynne - Kolonia		415	4,21%		880,85	4,71%		
Łysa Góra		173	1,76%		506,66	2,71%		
Malice		331	3,36%		665,39	3,56%		
Werbkowice okręg I		702	7,13%		375,00	2,00%		
Honiaticze - Kolonia		136	1,38%		461,42	2,47%		
Honiaticze		185	1,88%		716,48	3,83%		
Peresołowice		234	2,38%		612,97	3,28%		
Strzyżowiec		53	0,54%		249,02	1,33%		
Terebiń - Kolonia		130	1,32%		824,92	4,41%		
Terebiń - Zady		189	1,92%		443,5-	2,37%		
Sahryń - Kolonia		217	2,20%		600,49	3,21%		
Wilków		146	1,48%		431,60	2,31%		
Wilków - Kolonia		176	1,79%		300,90	1,61%		
Sahryń		392	3,98%		1 017,13	5,43%		
Wronowice		228	2,31%		1 014,90	5,42%		
Zagajnik		48	0,49%		160,93	0,86%		
		9 850			18 715,09			

Mapa 2. Obszary zdegradowane i Obszar rewitalizacji Gminy Werbkowice.

Spis tabel

Tabela 1.	Podstawowe dane jednostek strukturalnych Gminy Werbkowice w latach 2012-2016.	8
Tabela 2.	Powody udzielania pomocy społecznej w Gminie Werbkowice w latach 2012-2016.	10
Tabela 3.	Bezrobocie w Gminie Werbkowice w latach 2012 – 2016 (kwartałami).	11
Tabela 4.	Bezrobotni (ogółem) w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	12
Tabela 5.	Długotrwale bezrobotni w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	12
Tabela 6.	Świadczenia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	14
Tabela 7.	Świadczenia z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	14
Tabela 8.	Świadczenia z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	15
Tabela 9.	Świadczenia z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	15
Tabela 10.	Świadczenia z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	17
Tabela 11.	Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) – Problemy społeczne.	18
Tabela 12.	Wskaźnik syntetyczny (Ranking) – Problemy społeczne.	19
Tabela 13.	Przestępstwa zanotowane w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	21
Tabela 14.	Przestępstwa kryminalne zanotowane w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	21
Tabela 15.	Wykroczenia zanotowane w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	22
Tabela 16.	„Niebieskie karty” - założone w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku. ...	22
Tabela 17.	Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) – Przestępczość.	23
Tabela 18.	Wskaźnik syntetyczny (Ranking) – Przestępczość.	23
Tabela 19.	Wyniki Sprawdzianu w klasie VI i Egzaminu gimnazjalnego w Gminie Werbkowice w latach 2012 - 2016.	24
Tabela 20.	Wyniki Sprawdzianu w klasie VI i Egzaminu gimnazjalnego w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	25
Tabela 21.	Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Poziom edukacji.	25
Tabela 22.	Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Poziom edukacji.	25
Tabela 23.	Liczba osób na zebraniach wiejskich w 2016 dotyczącym podziału środków na 2017 rok.	26
Tabela 24.	Liczba zarejestrowanych NGO (fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych). ..	26
Tabela 25.	Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Poziomu uczestnictwa w życiu publicznym. ..	27
Tabela 26.	Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.	27
Tabela 27.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Werbkowice w latach 2012-2016.	28
Tabela 28.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w sołectwach gminy Werbkowice w 2016 roku.	29
Tabela 29.	Liczba nowo zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w sołectwach gminy Werbkowice w 2016 roku.	29
Tabela 30.	Liczba osób fizycznych, które zawiesiły działalność gospodarczą w sołectwach gminy Werbkowice w 2016 roku.	30

Tabela 31.	Liczba osób fizycznych, które wykreśliły działalność gospodarczą w sołectwach gminy Werbkowice w 2016 roku.	30
Tabela 32.	Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Przedsiębiorczość mieszkańców.	31
Tabela 33.	Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Przedsiębiorczość mieszkańców.	31
Tabela 34.	Ochrona przyrody i zagrożenia.	33
Tabela 35.	Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Ochrona przyrody i zagrożenia.	34
Tabela 36.	Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Ochrona przyrody i zagrożenia.	34
Tabela 37.	Infrastruktura sportu i rekreacji.	36
Tabela 38.	Infrastruktura kultury.	37
Tabela 39.	Infrastruktura komunikacyjna.	37
Tabela 40.	Mieszkania socjalne i komunalne.	38
Tabela 41.	Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Dostępność infrastruktury publicznej.	39
Tabela 42.	Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Dostępność infrastruktury publicznej.	39
Tabela 43.	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w Gminie Werbkowice w latach 2011 - 2016.	40
Tabela 44.	Infrastruktura techniczna i teletechniczna w sołectwach Gminy Werbkowice w 2016 roku.	41
Tabela 45.	Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Wyposażenie w siećową infrastrukturę techniczną.	42
Tabela 46.	Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Wyposażenie w siećową infrastrukturę techniczną.	43
Tabela 47.	Wyznaczenie obszarów zdegradowanych.	44
Tabela 48.	Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.	46

Spis map

Mapa 1.	Mapa jednostek statystycznych Gminy Werbkowice.	7
Mapa 2.	Obszary zdegradowane i Obszar rewitalizacji Gminy Werbkowice.	47

Załączniki

1. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Werbkowice na lata 2013-2020.
2. Lista wskaźników syntetycznych i cząstkowych.

**UCHWAŁA NR XXIX /171/2012
RADY GMINY WERBKOWICE
z dnia 13 grudnia 2012 roku**

**w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
na lata 2013-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) uchwała co następuje:

§ 1

Uchwała się Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

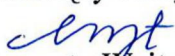
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2013r.

Przewodniczący Rady Gminy

Małgorzata Wojturska

Załącznik
do Uchwały Nr XXIX/171/2012
Rady Gminy Werbkowice
z dnia 13 grudnia 2012 roku

**GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY WERBKOWICE
NA LATA 2013-2020**

Werbkowice 2012

I. Wprowadzenie

Jednym z ważniejszych zadań samorządu gminnego jest stworzenie jak najlepszych warunków rozwoju gospodarczego gminy oraz dążenia do poprawy warunków życia jej mieszkańców.

Proces zarządzania gminą, w szczególności w aspektach jej rozwoju, musi mieć charakter aktywny i być nastawiony na kreowanie przyszłości, a więc powinien być oparty na podejściu strategicznym.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 jest dokumentem, który został opracowany w celu określenia głównych kierunków i priorytetów szeroko rozumianej polityki społecznej gminy Werbkowice. Jego rolą jest wskazanie spójnego systemu działań podejmowanych w celu zmiany negatywnych zjawisk oraz przewycięzania problemów społecznych, które występują i mogą pojawić się w Gminie Werbkowice jak również zaspokojenia różnorodnych potrzeb i oczekiwań w tym zakresie.

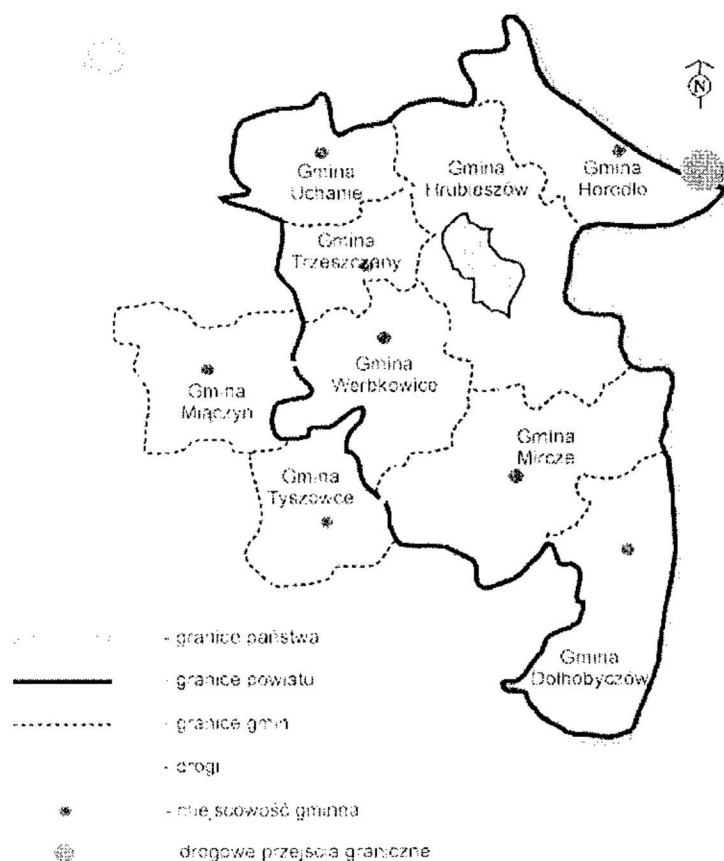
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 traktowana jest jako długofalowy program działania, który wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak rodziny i jednostki), a także konieczności wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systematycznego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy Werbkowice została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Werbkowicach uzyskane w toku

Pomocy Społecznej wynika, że najczęściej pomocy w rozwiązywaniu problemów potrzebują rodziny, w których występują:

- trudności wychowawcze z dziećmi,
- bezradność,
- uzależnienie od alkoholu.

Rozpoznane problemy powodują konieczność wprowadzenia jak najdalej idącego wsparcia i działań osłonowych na rzecz rodziny. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny jest gwarancją rozwoju społecznego, dającego się zaobserwować już na szczeblu społeczności lokalnej. Troska o dobro rodziny jest największą motywacją i naczelnym priorytetem w działaniach zaplanowanych w niniejszej strategii.

Historyczna nazwa siedziby gminy Werbkowice pochodzi od nazwy wierzby, której bardzo dużo rośnie w dorzeczu Huczwy. Nazwa ta prawdopodobnie wywodzi się z języka rosyjskiego.

Współczesna wieś powstała już na przełomie VII i VIII wieku - co potwierdzają badania archeologiczne wskazujące ciągłość osadnictwa od tego okresu. Pierwsze pisane wzmianki o miejscowości Werbkowice pochodzą z XIV wieku. Zimowit IV, książę mazowiecki i bełski erygował rzymskokatolicką parafię w Grabowcu. Parafia obejmowała cały ówczesny powiat, w jej skład weszło 26 wsi a wśród nich także Werbkowice.

Późniejsza historia miejscowości Werbkowice związana jest z dworem a następnie z pałacem właścicieli ziemskich - i tak w XVII w posiadłość należała do rodziny Łaszczów, w 1846 roku do Szydłowskich, następnie do Chrzanowskich, a od 1908 roku do 1944 roku właścicielami dóbr werbkowickich byli Rulikowscy. Antoni Szydłowski był fundatorem powstałego w 1864 roku drewnianego kościółka - cerkwi.

2.3. Sytuacja gospodarcza

Gmina Werbkowice jest terenem typowo rolniczo-przemysłowym ze szczególnym nastawieniem na przemysł rolno-spożywczy. Na koniec 2011r. odnotowuje się 250 zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym sektor publiczny obejmował 23 podmioty, a sektor prywatny 227 podmiotów.

Na terenie gminy dominują firmy małe, działające w sferze handlu i usług, biorąc za podstawę ogólną liczbę podmiotów. Na terenie gminy istnieje kilka dużych zakładów, które zajmują się przetwórstwem rolno-spożywczym. Należy tu wymienić Krajową Spółkę Cukrową S.A. Oddział „Cukrownia Werbkowice”, Zakłady Zbożowo-Młynarskie w Werbkowicach s.c. posiadające nowoczesny młyn, Rolniczy Zakład Doświadczalny IUNiG.

Bardzo prężnie rozwija się sektor prywatny w dziedzinie handlu, usług i drobnej wytwórczości.

W obrębie gminy działalność gospodarczą prowadzi 2095 gospodarstw indywidualnych, gdzie dominują gospodarstwa o średniej powierzchni 5 ha. W ostatnich latach stale zwiększa się ilość gospodarstw rolnych o pow. powyżej 10 ha, w których prowadzona jest intensywnie produkcja zwierzęca i roślinna. Wiele z tych gospodarstw specjalizuje się w hodowli bydła mlecznego, produkcji zbóż lub buraka cukrowego. Dlatego też rolnictwo od dawna charakteryzuje się dużymi nakładami pracy i siły roboczej. Pomimo sprzyjającej wielkości gospodarstw rolnych oraz dość korzystnej struktury wiekowej społeczności gminnej, produkcja rolnicza jest mało dochodowa. W związku z powyższym od kilkunastu lat obserwuje się znaczne pogorszenie sytuacji dochodowej ludności wiejskiej. Dla znacznej części rolników ich indywidualne gospodarstwo nie stanowi głównego źródła dochodu. Na efekty produkcyjne i finansowe rolnictwa ujemny wpływ ma niewielka opłacalność produkcji. Negatywny wpływ na sytuację bytową mieszkańców gminy miał również upadek tzw. „PGR-ów” i spółdzielni produkcyjnych.

Niewielka część gospodarstw rolnych osiąga dochody z pozarolniczych źródeł, ale coraz to większą grupę stanowią gospodarstwa utrzymujące się z niezarobkowych źródeł np. renty czy emerytury.

Według Systemu Informacji Oświatowej na dzień 30 września 2011 roku w placówkach oświatowych zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty przedstawiało się następująco:

- 170 etatów nauczycieli wykwalifikowanych zawodowo w tym:
 - 5 etatów nauczycieli stażystów,
 - 23 etatów nauczycieli kontraktowych,
 - 36 etatów nauczycieli mianowanych
 - 73 etatów nauczycieli dyplomowanych.

Opieka zdrowotna jako ogół środków mających na celu zapobieganie i leczenie chorób jest realizowana za pomocą narzędzia jakim jest system ochrony zdrowia.

Na gminie spoczywa obowiązek opracowania, realizacji oraz oceny efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy; inicjowania i udziału w wytyczaniu kierunków przedsięwzięć lokalnych zmierzających do zaznajomienia mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami; podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy.

W zakresie zapewnienia podstawowej opieki zdrowotnej prowadzone są 3 Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Werbkowicach i dwa wiejskie ośrodki w Hostynnem i Turkowicach oraz 4 prywatne apteki (3 w Werbkowicach oraz 1 w Hostynnem). Placówki te zatrudniają ogółem 5 lekarzy rodzinnych specjalistów oraz 2 lekarzy stomatologów i średni personel medyczny dobrze wykwalifikowany w tym zakresie.

W Werbkowicach działa punkt rehabilitacyjny jako jednostka organizacyjna ZOZ Hrubieszów. Punkt znajduje się przy hali sportowej przy ul. Jana Pawła II. W jednostce zatrudniony jest specjalista fizjoterapeuta. Punkt specjalizuje się w wprowadzeniu ćwiczeń ogólno-usprawniających, leczniczych, korekcyjnych, zabiegów rehabilitacyjnych dla osób objętych ubezpieczeniem zdrowotnym ZUS i KRUS z terenu gminy Werbkowice, Grabowiec, Trzeszczany

- Kapela „STAH”
- Zespół „Górzanki” z Gozdowa
- Zespół Śpiewaczy z Kapelą z Honiatycz

GOK wraz i innymi instytucjami organizuje imprezy na szerszą skalę, do których należą:

1. Międzypowiatowy Festiwal Młodzieżowej Piosenki Religijnej, który odbywa się w maju a współorganizatorami są: Parafia Werbkowice, Urząd Gminy Werbkowice, Starostwo Powiatowe
2. Międzynarodowy Festiwal Pieśni i Piosenki Maryjnej, który odbywa się w maju a współorganizatorami są: Parafia Werbkowice, Urząd Gminy Werbkowice, Starostwo Powiatowe
3. Wojewódzki Festiwal Kapel Ulicznych i Podwórkowych, odbywa się w czerwcu a współorganizatorami są: Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, Wojewódzki Ośrodek Kultury
4. Dni Werbkowice - Dzień Cukrownia, odbywa się w lipcu a współorganizatorami są Urząd Gminy, Cukrownia Werbkowice, KGW
5. Międzypowiatowy Festiwal Zespołów Śpiewaczych, odbywa się w listopadzie a współorganizatorami są Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe, Wojewódzki Ośrodek Kultury.

Gminny Ośrodek Kultury organizuje również mniejsze imprezy: Artystyczne Kolędowanie, Spotkania Kabaretowe, Dzień Babci i Dziadka, Gminny Dzień Kobiet, Koncert z okazji 3 maja, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Andrzejki, Sylwester.

Urządzanie spotkań o różnym charakterze daje okazję miejscowej ludności na spotkanie się, rozmowy, spędzanie wolnego czasu co stanowi podstawę tworzącej się silnej, tożsamej sobie wspólnoty.

Istotnym elementem oddziaływań kulturalnych jest działanie 20 świetlic wiejskich w Adelinie, Alojzowie, Dobromierzycach, Gozdowie, Honiatyczach, Honiatyczkach, Hostynnem, Konopnym, Kotorowie, Łotowie, Łysej Górze, Malicach, Peresołowicach, Podhorcach, Sahryniu, Terebińcu, Terebiniu, Turkowicach, Wilkowie, Wronowicach. Są one centrum aranżującym spotkania,

- natryskami
- miejscami noclegowymi dla 25 osób
- barkiem serwującym m.in.: napoje zimne i gorące
- sprzętem do tenisa stołowego (6 stołów)
- pięknie zagospodarowany teren wokół hali zachęca do korzystania z:
 - kortów ziemnych
 - boiska do kosza
 - boiska treningowego do piłki nożnej i ręcznej

Od 2007 roku poza „Kryształem” działa Uczniowski Klub Sportowy UKS „GROT” specjalizujący się w sportach walki.

W Werbkowicach od 01 maja 1994 r. co roku organizowany jest Ogólnopolski Cukrowniczy Bieg Uliczny, którego organizatorem jest Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy „KRYSZTAŁ” Werbkowice.

Celem imprezy jest:

- Popularyzacja biegania jako najbardziej dostępnej formy ruchu i rekreacji
- Upowszechnienie biegania wśród dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych
- Podniesienie poziomu biegania i poszerzenie oferty sportowej rywalizacji
- Popularyzacja walorów krajoznawczo-przyrodniczych Werbkowic
- Propagowanie idei olimpijskich

nieznacznie zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy naszego Ośrodka.

Głównymi powodami przyznania pomocy w 2011 roku były:

- ubóstwo - 154 rodzin
- bezrobocie - 72 rodzin
- alkoholizm - 47 rodzin
- długotrwała lub ciężka choroba - 34 rodzin
- niepełnosprawność - 29 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 26 rodzin
- potrzeba ochrony macierzyństwa - 15 rodzin
- inne (trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, zdarzenia losowe, sytuacja kryzysowa - 6 rodzin

W roku 2011 roku najważniejszym powodem udzielania pomocy społecznej w gminie Werbkowice było ubóstwo - pomoc z tego powodu otrzymało 154 rodzin, przy czym jedna rodzina mogła korzystać z pomocy z kilku różnych powodów. Należy podkreślić, że ubóstwo jest z reguły efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów i nie może być traktowane równoważnie z innymi typowymi powodami przyznania pomocy, lecz jako powód współwystępujący. Z analiz statystycznych wynika, że kryterium dochodowe dość dokładnie określa ilość rodzin, których dochody nie przekraczają progu dochodowego, który jest określony w ustawie i które w związku z tym mają prawo do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Jednak pracownicy socjalni w swojej codziennej działalności mają trudności w obiektywnym zdiagnozowaniu skali ubóstwa w rodzinie. Ich zdaniem kryterium dochodowe nie oddaje złożoności tego problemu, ponieważ wiele rodzin, które nie wykazują żadnych dochodów (ze względu na szarą strefę, migrację zarobkową) tak naprawdę w stanie ubóstwa nie żyją.

Drugim dominującym problemem, który utrudnia bądź uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie klientów Ośrodka jest bezrobocie. Z powodu bezrobocia udzielono pomocy 72 rodzinom, stanowi to 30 % środowisk

rodzin

- z pomocy w formie posiłków, jak również zasiłków celowych na zakup posiłków (w ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”) skorzystały 202 osoby dorosłe oraz 277 dzieci korzystało z posiłków w stołówkach szkolnych
- pomocą w formie usług opiekuńczych objęto 2 osoby
- z pomocy w formie schronienia skorzystała 1 osoba
- z pomocy w formie dodatków mieszkaniowych skorzystało 40 rodzin
- złożonych zostało 800 wniosków o przyznanie świadczeń rodzinnych

W stosunku do środowisk korzystających z pomocy społecznej pracownicy GOPS prowadzą systematycznie pracę socjalną, która rozumiana jest jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Są to zadania złożone i trudne. Wymagają bowiem uwzględnienia nie tylko aktualnych, doraźnych potrzeb osób i rodzin, lecz także włączenia się w realizację takiego modelu pomocy środowiskowej, który polega na mobilizowaniu osób i rodzin do aktywnego radzenia sobie z problemami przy maksymalnym wykorzystaniu lokalnego potencjału. Pomoc środowiskowa zakłada współdziałanie służb socjalnych z wieloma podmiotami, min.: sądem, policją, placówkami służby zdrowia, edukacji, poradnictwa, urzędami, organizacjami pozarządowymi itp. Klienci pomocy społecznej to przede wszystkim osoby o niskich dochodach, bezrobotni, niepełnosprawni, przewlekle chorzy, osoby niezaradne życiowo, bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, samotne, bezdomne, alkoholicy. Dominującą grupę świadczeniobiorców stanowią bezrobotni, a także osoby niepełnosprawne i przewlekle chore.

Podsumowując należy stwierdzić, że działania służb społecznych były nieodzownym elementem systemu wspierania najsłabszych przedstawicieli społeczności lokalnej. Ograniczona ilość środków finansowych uniemożliwiła jednak zaspokojenie potrzeb i oczekiwań całej społeczności gminnej znajdującej się w trudnej sytuacji materialno-bytowej.

problemami dostęp do placówek wsparcia jest bardzo ograniczony nawet w regionie.

Istotnym problemem dla gminy jest zapewnienie miejsca osobom z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonym umysłowo, gdyż nawet na terenach gmin sąsiednich nie istnieją takie wyspecjalizowane placówki.

Na obszarze gminy funkcjonują nieliczne placówki pomocowe takie jak:

- *Świetlica* działająca przy Zespole Szkół w Werbkowicach, która organizuje czas wolny dzieci szkoły podstawowej i młodzieży gimnazjalnej (głównie grup dzieci dojeżdżających do placówek szkolnych z poza terenu), wyrabia u wychowanków samorządność społeczną oraz umiejętność współżycia w grupie, organizuje zajęcia z zakresu poradnictwa zawodowego (ujawnianie i rozwijanie uzdolnień, zainteresowań, rozwijanie poczucia estetyki, wrażliwości na piękno), przygotowuje do wartościowego spędzania czasu wolnego (wyrabianie nawyków kulturalnej rozrywki, sportu, zabawy oraz organizowanie racjonalnego wypoczynku i pobytu na powietrzu, mających na celu prawidłowy rozwój fizyczny), prowadzi zajęcia profilaktyczne, przeciwdziałające niedostosowaniu społecznemu i demoralizacji, przygotowuje dzieci do udziału w życiu społecznym oraz pełnieniu ról społecznych, prowadzi współpracę z rodzinami i opiekunami uczniów, wychowawcami oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej.
- *Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Werbkowicach*, Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzące działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Uczestnikami są osoby z orzeczoną znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Z badań wynika, iż jest duże zapotrzebowanie na tę formę terapii.
- *Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Werbkowicach*, który świadczy pomoc względem osób:
 - będących w kryzysie,

- podejmowanie działań na rzecz integracji osób i rodzin ze społecznością lokalną,
- organizowanie pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych oraz prowadzenie działalności charytatywnej,
- wspieranie ruchów samopomocowych,
- podejmowanie działań w kierunku rozwiązywania różnych problemów społecznych,
- działanie na rzecz aktywizowania osób niepełnosprawnych oraz wyrównywania ich szans w życiu społecznym.

Na terenie gminy Werbkowice funkcjonuje organizacje pozarządowe, które mogą podejmować działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Do organizacji tych należą:

- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży
- Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Werbkowicach
- Stowarzyszenie „Szansa” na rzecz rozwoju lokalnego w Werbkowicach
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Honiatycze, Honiatycze Kol., Honiatyczki, Wakijów
- Stowarzyszenie Edukacyjne na Rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Podhorce
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Gozdów
- Stowarzyszenie „Edukacja i Rozwój Wsi Terebiń”
- Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Turkowickiej w Turkowicach
- Stowarzyszenie „Przyjazna Szkoła w Malicach”
- Stowarzyszenie „Edukacja i Rozwój Wsi Hostynne, Hostynne Kolonia, Łotów, Dobromierzyce
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Werbkowicach
- Związek Kombatantów Rzeczypospolitej i Byłych Więźniów Politycznych Koło Gminne w Werbkowicach
- Stowarzyszenie Dzieci Ofiar Wojny Ziemi Zamojskiej Koło w Werbkowicach

IV. Bezpieczeństwo publiczne

Każdy człowiek chce i ma prawo czuć się bezpiecznie w domu, w pracy, na wakacjach, a więc wszędzie tam gdzie przebywa i funkcjonuje. Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb każdego człowieka, a jej niezaspokojenie nie pozwala na realizację innych. Bezpieczeństwo stanowiło i nadal stanowi o przeżyciu mimo, że znaczenie słowa przeżycie zmieniało się razem z rozwojem cywilizacji. Bezpieczeństwo dzisiaj nie tylko zapewnia przeżycie jednostki czy też społeczności, ale zapewnia także komfort życia. Pojawia się jednak problem jak zapewnić to bezpieczeństwo, kto ma to robić i w jaki sposób? Z jednej strony oczekuje się, że zapewnienie bezpieczeństwa leży po stronie państwa. Z drugiej zaś strony, nawet najlepszy system bezpieczeństwa, nie chroni obywatela przed nieszczęściem, jeśli on sam sobie tego bezpieczeństwa nie zapewni.

Do instytucji, które działają w zakresie bezpieczeństwa publicznego i funkcjonują w ramach:

- Administracji rządowej są: Policja, Straż Graniczna, Państwowa Straż Pożarna, Żandarmeria Wojskowa, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Straż Ochrony Kolei, Inspekcja Transportu Drogowego
- Administracji samorządowej: Straż Gminna (Miejska)
- Sektora prywatnego: Agencja ochrony osób i mienia.

4.1. Przestępczość

Przestępczość to ogół przestępstw popełnionych w pewnym okresie w danym kraju lub środowisku społecznym albo przez określoną kategorię przestępców.

Przestępstwo to zawiniony czyn społecznie niebezpieczny, zabroniony przez ustawę pod groźbą kary, naruszenie, przekroczenie praw.

Policja jest podstawową formacją w państwie polskim, która jest przeznaczona do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymana bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jako jedyna też ma tak jasno i bezpośrednio sformułowane zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Dane pokazują, że wykrywalność przestępstw na terenie gminy jest duża, świadczy to o tym, że Policja Werbkowicka dobrze wywiązuje się ze swoich zadań w ramach wykrywania przestępstw.

Na stan ładu i porządku publicznego w omawianym okresie na terenie gminy znaczący wpływ miały czyny wyczerpujące znamiona wykroczeń uznawane za szczególnie dokuczliwe społecznie, np.: łamanie przepisów bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym, zakłócenia ładu i porządku publicznego, nieobyczajne wybryki, zanieczyszczanie miejsc publicznych oraz spożywanie alkoholu w miejscach objętych zakazem. W ramach pełnionych służb na terenie gmin w okresie trzech lat policjanci ujawniali wykroczenia wnioskowe, stosowali postępowanie mandatowe oraz represyjne środki oddziaływania na sprawców w formie pouczeń.

Tabela 5. Środki represyjne stosowane przez funkcjonariuszy Posterunku Policji w Werbkowicach

	2009	2010	2011
Mandaty Karne ogółem	185	184	148
Pouczenia	109	112	125
Wnioski o ukaranie do Sądu Grodzkiego w Hrubieszowie	73	114	147

Źródło: Posterunek Policji w Werbkowicach

Z przedstawionych danych wynika, że najczęściej stosowanym przez funkcjonariuszy Policji środkiem represyjnym były mandaty. Funkcjonariusze najczęściej stosują postępowanie mandatowe podczas przeprowadzania rutynowej kontroli drogowej. Ale oprócz karania mandatami karnymi upominają, głównie za wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi ruchu na drogach.

Na stan bezpieczeństwa miały również wpływ zdarzenia na drogach publicznych na terenie gminy Werbkowice.

W omawianym okresie odnotowano:

Wynika to z zaniedbań wychowawczych bądź z nadmiernego nadzoru, a także z czerpania negatywnych wzorców zachowań ze środków masowego przekazu, które propagują zachowania agresywne. Zatem istotne jest aby Policja realizowała wszelkie programy dla młodzieży by zapobiegać negatywnym zachowaniom.

W przypadku ujawnienia nieletniego będącego pod wpływem alkoholu zostają powiadamiani rodzice a w przypadkach sprawców czynów karalnych Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Hrubieszowie.

W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa publicznego działają także jednostki OSP. Funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej oraz w oparciu o Prawo o stowarzyszeniach. Szczegółowe zadania i organizacja OSP określone są statutem. Jednostki OSP działające na terenie Gminy Werbkowice skupiają 281 członków czynnych, 11 wspierających i 36 honorowych. Jedna jednostka (Cukrownia Werbkowice) działa w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Terenem jej działania jest powiat hrubieszowski. Na wezwanie Państwowej Straży Pożarnej uczestniczą w działaniach ratowniczo-gaśniczych. KSRG jest to zespół przedsięwzięć organizacyjnych, szkoleniowych, materiałowo-technicznych i finansowych, które obejmują prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych, miejscowych zagrożeń oraz skupiający w uporządkowanej wewnętrznie strukturze jednostki ochrony przeciwpożarowej w celu ratowania życia, zdrowia, mienia i środowiska. KSRG stanowi integralną część systemu bezpieczeństwa wewnętrznego kraju. Cukrownia Werbkowice posiada samochód Star 244 GBAM (gaśniczy, beczka, autopompa, motopompa), wyposażona jest w radiostację, motopompę szlamową, węże ssawne, piłę do betonu i stali, zestaw do ratownictwa medycznego, sprzęt ochrony dróg oddechowych oraz inny sprzęt potrzebny do działań ratowniczo-gaśniczych.

W jednostce jest zamontowany system selektywnego alarmowania.

V. Diagnoza problemów społecznych

5.1 Przedmiot i zakres diagnozy

Materiałem wyjściowym do prac nad gminną strategią rozwiązywania problemów społecznych były wyniki - prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej na przestrzeni kilku lat - analiz kwestii społecznych, w tym przede wszystkim problemów i potrzeb zgłaszanych przez klientów ubiegających się o pomoc. Zostały one uzupełnione przez wyniki analiz prowadzonych przez inne jednostki samorządowe i administracji publicznej czyli Powiatowy Urząd Pracy w Hrubieszowie, Inspektora ds. oświaty, Ośrodki Zdrowia, Posterunek Policji, szkoły, organizacje pozarządowe.

Przedmiotem diagnozy są poszczególne i charakterystyczne dla różnych grup społecznych problemy o najwyższym stopniu dolegliwości takich jak.: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, uzależnienia, samotne wychowywanie dzieci. które wymagają podejmowania wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania sytuacjom krytycznym w życiu jednostek i zbiorowości, poprawy ich warunków bytowych oraz wyrównywania różnic socjalnych w wielu obszarach aktywności społecznej. Obejmuje ona również sprawy związane z zapobieganiem powstawaniu niekorzystnych zjawisk, poprzez rozszerzenie dostępu do informacji, zagospodarowania czasu wolnego, propagowanie działań wolontarystycznych i samopomocowych.

5.1.1 Bezrobocie

Przemiany społeczno-gospodarcze, które zachodzą w kraju wpłynęły na sytuację gminy i jej mieszkańców poprzez nasilenie się wielu kwestii społecznych, w znaczny sposób utrudniających funkcjonowanie osób i rodzin. Szczególnie niepokojącym jest bardzo wysokie i ciągle powiększające się bezrobocie i zmiany na gminnym rynku pracy.

Z danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Hrubieszowie wynika, iż liczba osób zarejestrowanych na koniec 2011 roku wynosiła 689 bezrobotnych. W tej liczbie 347 osób stanowiły kobiety, 647 to osoby

społeczną. Brak pracy odbiera tym ludziom szansę na godne życie. Należy podkreślić fakt, że osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia mają często za sobą długoletni staż pracy. Dla pracodawców są oni jednak zbyt zaawansowani wiekowo, by ich zatrudnić a posiadają zbyt krótki staż pracy bądź są za młodzi by przysługiwały im świadczenia przedemerytalne lub emerytalne. Najbardziej narażone na długotrwałe pozostawanie bez pracy są osoby powyżej 40 roku życia, legitymujące się niskim wykształceniem i brakiem kwalifikacji.

Stan bezrobotnych w wieku do 25 lat i osób po 50 roku życia przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba osób bezrobotnych w kategoriach wiekowych w latach 2009-2011

Wyszczególnienie	2009	2010	2011
Osoby powyżej 50 roku życia	63	72	82
Osoby do 25 roku życia	191	209	222

Źródło: Opracowanie na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Hrubieszowie

Dane przedstawione powyżej pokazują, że zarówno liczba osób bezrobotnych w wieku do 50 roku życia i do 25 roku życia stale rośnie.

Niepokojącym zjawiskiem jest liczba osób pozostających bez pracy, które obrazuje poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba osób bezrobotnych w okresie pozostawania bez pracy w latach 2009-2011

Okres pozostawania bez pracy	2009	2010	2011
do 3 m-cy	147	150	107
3-6 m-cy	83	97	125
6-12 m-cy	95	109	124
12-24 m-cy	85	93	143
Powyżej 24 m-cy	98	101	132

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z PUP w Hrubieszowie

obserwują sytuacje sprzyjające spożywaniu napojów alkoholowych, stwarzanie zachęty do jego spożycia oraz łatwości zdobycia alkoholu. Wyjątkowe znaczenie w tych rodzinach ma wzorzec picia alkoholu przekazywany przez pokolenie starsze oraz różnice pomiędzy zachowaniem rodziców a wymaganiami jakie stawiają swoim dzieciom w zakresie spożywania alkoholu. Ponadto wyraźnie obserwuje się brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwie dobranych metod opiekuńczo-wychowawczych. W wielu takich rodzinach mówi się o zjawisku „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem alkoholizmu wśród podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, gdyż obok niego występują zaburzenia w komunikowaniu się pomiędzy członkami rodziny, bieda, problemy opiekuńczo-wychowawcze i zdrowotne.

Praca socjalna z tą grupą dysfunkcyjną jest niezwykle długa, trudna a prowadzona nieprofesjonalnie często skazana na niepowodzenie. Z pomocą pracownikom socjalnym w pracy z osobami mającymi problem alkoholowy przychodzi Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Werbkowicach.

5.1.3 Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Postęp medyczny z jednej strony wpływa na wydłużenie trwania życia, ale z drugiej strony pociąga za sobą epidemiczne zagrożenie chorobami przewlekłymi wraz z konsekwencją, koniecznością zapewnienia rozszerzonej opieki tej grupie osób. Starośći towarzyszy wielochorobowość, co z kolei pociąga za sobą prawdopodobieństwo uszkodzenia funkcji organizmu prowadzącej do niepełnosprawności.

Polska jest również krajem o bardzo wysokiej i narastającej licznie osób niepełnosprawnych. To zjawisko nabiera coraz większej rangi wśród problemów społecznych w ostatnich latach.

Według Badania Stanu Zdrowia pod koniec 2009 roku prawne orzeczenie o niepełnosprawności lub równoważne posiadało prawie 4,2 mln Polaków

wydatkami finansowymi łożonymi na rehabilitację. Ważnym problemem są także bariery architektoniczne czy to w miejscu zamieszkania, czy w instytucjach użyteczności publicznej. Przeszkody te nie tylko utrudniają, ale wręcz uniemożliwiają funkcjonowanie w normalnym codziennym życiu.

Znaczącą kwestią jest także problematyka edukacji osób niepełnosprawnych począwszy od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji. Grupa ta spotyka się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, wiążącymi się z trudnością zaakceptowania samego siebie, swojej choroby oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych. Poprawie warunków życia osób niepełnosprawnych a zatem zapewnieniu im większej integracji ze środowiskiem lokalnym i jego społecznością, ma służyć program działań na rzecz osób niepełnosprawnych stanowiący nieodłączną część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Werbkowice.

Z przeprowadzonych w GOPS-ie obserwacji wynika, że wśród najczęściej występujących potrzeb osób niepełnosprawnych występuje konieczność likwidacji barier architektonicznych i w komunikowaniu się oraz pomocy socjalnej, ekonomicznej i mieszkaniowej. Znaczna część osób wymaga wsparcia finansowego oraz pomocy w ramach pracy socjalnej, a także pomocy usługowej.

Dokonana analiza pozwoliła na sformułowanie najważniejszych zadań w zakresie:

- wczesnego wykrywania, diagnozowania i interwencji w ograniczaniu skutków niepełnosprawności,
- dostępu do rehabilitacji zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej,
- doradztwa socjalnego i psychologicznego,
- szkolenia w zakresie samoobsługi, poruszania się, korzystania z komunikacji,
- rozwijania i przywracania zdolności do wykonywania podstawowych czynności i w miarę samodzielnego życia,
- stworzenia warunków integracji ze środowiskiem lokalnym,

W Zespole Szkół w Werbkowicach posiłki przygotowywane są przez stołówkę szkolną. Do pozostałych szkół dowożone są w formie cateringu.

5.1.5 Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce ludzkiej lub grupie społecznej brakuje niezbędnych środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych w życiu codziennym. Za podstawowe potrzeby człowieka uznaje się nie tylko wyżywienie, ale także potrzebę posiadania stosownej do pory roku odzieży i obuwia, mieszkania, dobrego stanu zdrowia, możliwości uzyskania wykształcenia, uczestnictwa w kulturze.

Z obserwacji poziomu życia wszystkich mieszkańców naszej gminy oraz nakładania się różnych problemów społecznych wynika, że ubóstwo dotyka mieszkańców gminy. Należy więc podejmować odpowiednie interwencje społeczne aby to zjawisko się nie nasilało. Oczywiście jest, że zjawisko ubóstwa jest złe, dlatego należy je zlikwidować a przynajmniej ograniczyć.

5.1.6 Inne problemy społeczne gminy

W niewielkim nasileniu występują na terenie gminy Werbkowice takie problemy jak:

- **trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego**

Grupę klientów pomocy społecznej stanowią tu osoby opuszczające zakład karny nie posiadające środków do życia. Pomoc przyznana tym osobom kształtowała się następująco: w 2009 roku - 4 osoby, w 2010 roku - 5 osoby, 2011 roku - 3 osoby. Problemem tej grupy jest także bezrobocie, brak mieszkania lub trudne warunki mieszkaniowe oraz izolowanie się od społeczności, przebywanie bezdomnych w grupach przestępczych, stanowiących często przyczynę powrotu do zakładu karnego.

- **bezdomność**

Problem bezdomności jest jednym z najbardziej niebezpiecznych zjawisk patologii społecznej. Dla ogółu społeczeństwa bezdomność jest zagrożeniem

Zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii obejmują:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielenie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informatycznej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Narkomania stanowi ważny problem, w szczególności jeśli chodzi o narkotyki, po które sięga coraz więcej młodych ludzi. Dlatego bardzo ważne są działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży w szkołach.

Analiza SWOT
EDUKACJA PUBLICZNA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - otwarte świetlice wiejskie - hala gimnastyczna i zaplecze sportowe - prowadzenie zajęć profilaktycznych dla grup wiekowych - wyrównywanie szans poprzez dostęp dla dzieci i młodzieży szkolnej do stypendiów - doskonalenie zawodowe nauczycieli - mobilne szkolnictwo na zmiany w kształceniu pod wymagania rynku pracy - edukacja językowa - dostęp do informacji ogólnej i lokalnej przez internet - dobra współpraca szkoły ze środowiskiem - zatrudnienie wykwalifikowanej kadry - gabinet pedagogiczny 	<ul style="list-style-type: none"> - brak kawiarenek internetowych w celu udoskonalania swoich ambicji - zbyt mała liczba sal komputerowych w szkołach
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość podnoszenia poziomu wykształcenia społeczeństwa - możliwość pozyskiwania środków z instytucji pozarządowych - możliwość pozyskiwania środków przez instytucje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> - niż demograficzny - bezrobocie - przejmowanie negatywnych wzorców zachowania - degradacja norm społecznych - niestabilność prawa

OCHRONA ZDROWIA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - bazy lokalowe na potrzeby służby zdrowia - wykwalifikowana kadra lekarzy specjalistów - baza szkolna dobrze zorganizowana - wdrażanie zdrowego stylu życia w zakresie promocji i ochrony zdrowia 	<ul style="list-style-type: none"> - baza nie w pełni wykorzystana pomiędzy podmiotami współdziałania - brak środków na wyposażanie gabinetów szkolnych w odpowiedni sprzęt medyczny
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie do wykonywania usług medycznych o wysokim standardzie, finansowanych także ze środków niepublicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom finansowania ochrony zdrowia - niska świadomość zdrowotna społeczeństwa

<ul style="list-style-type: none"> - możliwość rozwoju infrastruktury pomocowej - organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży - udoskonalenie opieki nad dzieckiem i rodziną - rozbudowa struktury pomocowej a przez to większa dostępność do usług - działalność organizacji społecznych ukierunkowana na osoby niepełnosprawne - wzrost aktywności społecznej mieszkańców, większa świadomość osób niepełnosprawnych w możliwościach aktywnego działania w wielu dziedzinach życia społecznego i zawodowego - dobra współpraca z instytucjami - sądy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Polski Czerwony Krzyż, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Policja, Szkoły, Domy Pomocy Społecznej, Ośrodki Pomocy Społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - istniejące bariery społeczne w tym kulturowe i mentalnościowe powodujące ocenę człowieka poprzez pryzmat jego niepełnosprawności, co negatywnie wpływa na ingerencję społeczną osób niepełnosprawnych - rozluźnienie więzi rodzinnych - pogłębiające się konflikty między ludźmi - niedostateczna opieka nad dziećmi - niedostateczna aktywność społeczna ludności
---	--

PROBLEM ALKOHOLOWY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - otwartość władz samorządowych na zadania związane z rozwiązywaniem problemów społecznych i alkoholowych, narkomani - dobrze rozbudowana współpraca z organizacjami pozarządowymi - profesjonalna przygotowana kadra - prowadzenie świetlic środowiskowych z programami opiekuńczo-wychowawczymi i terapeutycznymi - systematyczne prowadzenie zajęć profilaktycznych i pozalekcyjnych wśród młodzieży, dzieci i rodziców w placówkach oświatowo-wychowawczych 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający budżet na pomoc środowiskową dla rodzin - słaba integracja środowisk lokalnych - duże bezrobocie i ubóstwo społeczne - brak poradni odwykowych w systemie podstawowej opieki zdrowotnej

- niedostateczna infrastruktura pomocowa
- powiększające się zjawisko starzenia ludności i wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze.

Głównym celem podejmowanych działań jest doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych oraz ich aktywnego włączenia się w rozwiązywanie istniejących problemów.

7.2 Główny cel strategiczny

Celem głównym strategii jest

Wizja przyszłości pomocy społecznej w Werbkowicach

Wizja przyszłości pomocy społecznej w Werbkowicach została określona na podstawie analizy sytuacji społecznej przy współpracy partnerów społecznych. Nasza strategia służy osiągnięciu tejże wizji tak, aby w 2020 roku Gmina Werbkowice była obszarem:

- zapewniającym bezpieczeństwo socjalne swoim mieszkańcom
- który troszczy się o dobrą kondycję rodziny, osób niepełnosprawnych i starszych
- gdzie współpraca instytucji publicznych i organizacji pozarządowych odbywa się w sposób aktywny

7.3 Główne obszary strategii

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych powstała po uprzednim rozpoznaniu pierwotnych i przodujących problemów społecznych gminy Werbkowice. Po identyfikacji tych problemów określone zostały główne obszary problemowe niniejszej Strategii. Są one współzależne i priorytetowe na tyle, iż skoncentrowanie się właśnie na nich w decydujący sposób przysłuży się realizacji głównego celu strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Werbkowice.

dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy

A1.5. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problem bezrobocia

A1.6. Zwiększenie roli oddziaływania psychologicznego w celu motywowania i wytyczania celów do realizacji przez osoby bezrobotne

A2. CEL OPERACYJNY

Wzrost efektywności i wyeliminowanie bezrobocia

DZIAŁANIA:

A2.1. Promowanie różnorodnych form pracy

A2.2. Krzewienie idei zatrudnienia i wspieranie przedsiębiorczości

A2.3. Rozwijanie nowoczesnych metod pośrednictwa pracy i informacji o wolnych miejscach pracy

A2.4. Wspieranie osób bezrobotnych w nabywaniu kwalifikacji i kompetencji zawodowych

A2.5. Wspieranie absolwentów w aktywizacji zawodowej

A2.6. Aktywizacja społeczna i zawodowa grup bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym

Realizatorzy:

- Samorząd gminy
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach
- Urząd Gminy Werbkowice
- Powiatowy Urząd Pracy w Hrubieszowie
- Organizacje pozarządowe
- Instytucje samorządowe

Termin realizacji:

- Praca ciągła

i opiekunami, których dzieci objęto opieką zastępczą

B2.3. Propagowanie powstawania rodzin zastępczych, w szczególności pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i wspieranie istniejących rodzinnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem

B2.4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez zajęcia wyrównawcze, pozalekcyjne

B3. CEL OPERACYJNY

OPIS DZIAŁAŃ WYKONYWANYCH W RAMACH PLANU

DZIAŁANIA:

B3.1. Organizowanie różnych form integracji rodzin i społeczności lokalnej (festyny, imprezy kulturalne)

B3.2. Współpraca z instytucjami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców osobowych

B3.3. Edukacja społeczna o zjawisku przemocy domowej i możliwościach zaradniczych

Realizatorzy:

- Samorząd gminy
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach
- Urząd Gminy Werbkowice
- Placówki Oświatowe
- Gminny Ośrodek Kultury w Werbkowicach
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Hrubieszowie
- Organizacje pozarządowe

Termin realizacji:

- Praca ciągła

w zakresie wsparcia osób najuboższych

C3. CEL OPERACYJNY

WSPARCIE DZIAŁALNOŚCI NA GRUPY WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE

DZIAŁANIA:

C3.1. Aktywizacja zawodowa osób wykluczonych społecznie

C3.2. Wspieranie inicjatyw mających na celu powstanie i rozwój infrastruktury edukacyjnej dla osób i grup marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (bezrobotni, niepełnosprawni, alkoholicy, bezdomni, młodzież wychowująca się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych)

C3.3. Wspieranie działań na rzecz osób wykluczonych społecznie (opuszczających zakłady karne, cudzoziemcy)

Realizatorzy:

- Samorząd gminy
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach
- Urząd Gminy Werbkowice
- Posterunek Policji w Werbkowicach
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Werbkowicach
- Placówki Oświatowe
- Organizacje pozarządowe

Termin realizacji:

- Praca ciągła - realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Werbkowicach

D2.3. Ułatwienie dostępu do przedmiotowej informacji dla osób niepełnosprawnych

D2.4. Wspieranie i edukacja rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności

D2.5. Propagowanie idei tworzenia grup wsparcia

D3. CEL OPERACYJNY

CEL OPERACYJNY: ZWIĄZKI I KLUBY AKTYWIZACJI

DZIAŁANIA:

D3.1. Rozwijanie infrastruktury usług środowiskowych z wykorzystaniem istniejącej bazy (kluby dla osób starszych, związek emerytów i rencistów, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze)

D3.2. Finansowanie usług opiekuńczych zwykłych i specjalistycznych w środowisku zamieszkania osoby starszej

D3.3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy (wspieranie rodzin, które przejawiają wolę świadczenia takiej opieki)

D3.4. Wzrost jakości i dostępności usług z zakresu opieki i ochrony zdrowia

D3.5. Rozwój wolontariatu

Realizatorzy:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach
- Zakłady Opieki Zdrowotnej na terenie gminy
- Warsztaty Terapii Zajęciowej
- Organizacje pozarządowe

Termin realizacji:

- Praca ciągła

HARMONOGRAM REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO B

Cel operacyjny B1.		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
B1.1.	Utworzenie infrastruktury specjalistycznych usług i poradnictwa rodzinnego	X	X	X	X	X	X	X	X
B1.2.	Szybkie i skuteczne działanie interdyscyplinarnego zespołu interwencji rodzinnej	X	X	X	X	X	X	X	X
B1.3.	Kierowanie do instytucji i podmiotów udzielających wsparcia i pomocy specjalistycznej	X	X	X	X	X	X	X	X
B1.4.	Opracowanie lokalnej informacji o instytucjach świadczących pomoc rodzinie	X		X		X		X	
B1.5.	Doskonalenie i szkolenie kadr zawodowych pracujących na rzecz rodziny	X	X	X	X				
B1.6.	Współpraca z organizacjami działającymi lokalnie	X	X	X	X	X	X	X	X
B1.7.	Objęcie pomocą materialną rodzin w sytuacjach problemowych	X	X	X	X	X	X	X	X
B1.8.	Realizacja rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	X	X	X	X	X	X	X	X
B1.9.	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny B2.		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
B2.1.	Rozwijanie konstruktywnych umiejętności i postaw rodzicielskich, zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców	X	X	X	X	X	X	X	X
B2.2.	Usprawnienie współpracy służb socjalnych z rodzicami opiekunami, których dzieci objęto opieką zastępczą	X	X	X	X	X	X	X	X
B2.3.	Propagowanie powstawania rodzin zastępczych, w szczególności pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i wspieranie istniejących rodzinnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem	X	X	X	X	X	X	X	X
B2.4.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez zajęcia wyrównawcze, pozalekcyjne	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny B3.		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
B3.1.	Organizowanie różnych form integracji rodzin i społeczności lokalnej (festyny, imprezy kulturalne)	X	X	X	X	X	X	X	X
B3.2.	Współpraca z instytucjami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców osobowych	X	X	X	X	X	X	X	X
B3.3.	Edukacja społeczna o zjawisku przemocy domowej i możliwościach zaradczych	X	X	X	X	X	X	X	X

HARMONOGRAM REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO D

Cel operacyjny D1.		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
D1.1.	Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do katalogu świadczeń z pomocy społecznej (zasiłki stałe, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne) oraz z opieki medycznej	X	X	X	X	X	X	X	X
D1.2.	Finansowe i organizacyjne wspieranie możliwości rehabilitacji osób niepełnosprawnych (poszerzenie możliwości rehabilitacji osób niepełnosprawnych)	X	X	X	X	X	X	X	X
D1.3.	Zwiększenie możliwości osób niepełnosprawnych na rzecz społeczeństwa	X	X	X	X	X	X	X	X
D1.4.	Egzekwowanie prawa w sferze likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych i transportowych	X	X	X	X	X	X	X	X
D1.5.	Uruchomienie OREW (Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego)		X						
Cel operacyjny D2.		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
D2.1.	Szkolenie pracowników socjalnych w zakresie szeroko rozumianej problematyki niepełnosprawności	X		X		X		X	
D2.2.	Budowanie poczucia solidarności mieszkańców z osobami niepełnosprawnymi i współodpowiedzialności za ich przyszłość	X	X	X	X	X	X	X	X
D2.3.	Ułatwienie dostępu do przedmiotowej informacji dla osób niepełnosprawnych	X	X	X	X	X	X	X	X
D2.4.	Wspieranie i edukacja rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności	X	X	X	X	X	X	X	X
D2.5.	Propagowanie idei tworzenia grup wsparcia	X	X	X	X	X	X	X	X
Cel operacyjny D3.		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
D3.1.	Rozwijanie infrastruktury usług środowiskowych z wykorzystaniem istniejącej bazy (klub dla osób starszych, związek emerytów i rencistów, usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze)	X	X	X	X	X	X	X	X
D3.2.	Finansowanie usług opiekuńczych zwykłych i specjalist. w środowisku zamieszkania osoby starszej	X	X	X	X	X	X	X	X
D3.3.	Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy (wspieranie rodzin, które przejawiają wolę świadczenia takiej opieki)	X	X	X	X	X	X	X	X
D3.4.	Wzrost jakości i dostępności usług z zakresu opieki i ochrony zdrowia	X	X	X	X	X	X	X	X
D3.5.	Rozwój wolontariatu	X	X	X	X	X	X	X	X

IX. Wdrażanie i monitorowanie

Podczas wdrażania strategii konieczne jest czuwanie nad jej realizacją i kontrolowanie jej przebiegu.

Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych będzie uzależniona od wielu różnych czynników. Najważniejsze z nich to:

- sytuacja finansowa gminy,
- kreatywność i stopień zaangażowania lokalnych zasobów instytucjonalnych we wspólne działania,
- aktywność samych zainteresowanych, czyli mieszkańców gminy

Wdrażanie Strategii w sposób właściwy wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Przedłożona Strategia to przede wszystkim własność lokalnej społeczności - Gminy Werbkowice. Dlatego też głównym czynnikiem powodującym powodzenie w realizacji założeń strategii będzie udział wszystkich osób zamieszkujących jej obszar.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach, który posiada odpowiednie warunki do realizacji zadań związanych z wdrażaniem Strategii. Nadzór nad realizacją zadań założonych w strategii będzie prowadzony przez Kierownika Ośrodka (Koordynatora Strategii).

Koordynator Strategii odpowiada za organizację prac przy opracowaniu strategii, gromadzenie danych związanych z realizacją strategii oraz informacji określających postęp w jej realizacji, prowadzenie bazy danych i wymiany informacji o programach realizujących cele strategii, ewaluację stanu realizacji strategii, opracowywanie całościowego okresowego sprawozdania o stanie realizacji Strategii. W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych każdego roku koordynator strategii będzie przekazywał władzom samorządowym sprawozdanie z realizacji zadań wynikających ze strategii. Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą ewaluacji strategii, ewentualnej aktualizacji jej celów oraz kierunków działań.

XI. Zakończenie

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 została opracowana w oparciu o diagnozę problemów społecznych, które występują na terenie naszej gminy. Do realizacji zostały wybrane i przyjęte najistotniejsze problemy.

Strategia określa głównie długofalowe cele gminy oraz kierunki działania, które są konieczne dla realizacji celów jak również zawiera plan działań zmierzający do rozwiązywania konkretnych, trudnych sytuacji.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 ukierunkowana jest na pomoc rodzinie, która jest podstawową komórką życia społecznego. W obecnej złożonej sytuacji społeczno-ekonomicznej coraz częściej rodziny stają się niewydolne i bez odpowiednio zorganizowanego wsparcia nie są w stanie sprostać stojącym przed nią zadaniom. Nacisk należy położyć na walkę z wykluczeniem społecznym, które potęguje bezrobocie, a co za tym idzie wiele dysfunkcji w społeczeństwie, z których najbardziej powszechną jest alkoholizm. Tylko dobrze zaplanowana wspólna praca wszystkich organów samorządu, instytucji, organizacji i osób prywatnych, ukierunkowana na rodzinę jest warunkiem pełnego uczestnictwa w życiu społecznym naszej gminy oraz realizacji planów osobistych, zawodowych i społecznych co jest misją naszej strategii.

Załącznik nr 2. Lista wskaźników syntetycznych i cząstkowych.

Sfera	Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka miary	Źródło danych
Społeczna	Problemy społeczne	Bezrobotni zarejestrowani – ogółem	osoba	Powiatowy Urząd Pracy w Hrubieszowie
		Długotrwale bezrobotni	osoba	
		Liczba osób/rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.	liczba osób w rodzinach	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Werbkowicach
		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności .	liczba osób w rodzinach	
		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.	liczba osób w rodzinach	
		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.	liczba osób w rodzinach	
		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby .	liczba osób w rodzinach	
	Przestępczość	Liczba przestępstw – ogółem.	szt.	Komenda Powiatowa Policji w Hrubieszowie / Posterunek Policji w Werbkowicach
		Liczba przestępstw kryminalnych.	szt.	
		Liczba wykroczeń zanotowanych.	szt.	
		Liczba "Niebieskich kart" założonych.	szt.	
	Poziom edukacji	Średni wynik ze Sprawdzianu w klasie VI.	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie / Urząd Gminy Werbkowice
		Średni wynik z Egzaminu gimnazjalnego.	%	
	Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Liczba osób na zebraniu wiejskim w roku dotyczącym podziału środków na kolejny rok.	osoba	Urząd Gminy Werbkowice
Liczba zarejestrowanych NGO (fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych).		szt.	Baza NGO / KRS / Urząd Gminy Werbkowice	
Gospodarcza	Przedsiębiorczość mieszkańców	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.	szt.	Baza CEiDG / Urząd Gminy Werbkowice
		Liczba nowo zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.	szt.	
		Liczba osób fizycznych, które zawiesiły działalność gospodarczą.	szt.	
		Liczba osób fizycznych, które wykreśliły działalność gospodarczą	szt.	
Środowiskowa	Ochrona przyrody i zagrożenia	Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody	TAK / NIE	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
		Położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi	TAK / NIE	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
		Powierzchnia terenów zieleni urządzonej	ha	Urząd Gminy Werbkowice
Przestrzenno - funkcjonalna	Dostępność infrastruktury publicznej	Liczba obiektów infrastruktury sportu i rekreacji. (w podziale na rodzaje obiektów)	szt.	Urząd Gminy Werbkowice
		Liczba obiektów infrastruktury kultury. (w podziale na rodzaje obiektów)	szt.	
		Infrastruktura komunikacyjna. (wg. rodzaju: chodnik, dostępność komunikacji publicznej)	ocena opisowa	
		Liczba połączeń komunikacji publicznej.	szt.	
		Liczba lokali socjalnych i komunalnych.	szt.	
Techniczna	Wyposażenie w siecią infrastrukturę techniczną	Dostępność infrastruktury i usług komunalnych. (wg. rodzaju infrastruktury i usług sieciowych)	ocena opisowa dostępności infrastruktury	Urząd Gminy Werbkowice
		Dostępność sieci internetowej i telekomunikacyjnej. (wg. rodzaju połączeń)	ocena opisowa dostępności infrastruktury	

FORMULARZ KONSULTACYJNY

dotyczący projektu wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji gminy Werbkowice

1. Proszę o zaznaczenie znakiem „X” w tabeli Pani/Pana opinii na temat przedstawionej propozycji wyznaczenia granic **obszarów zdegradowanych** na terenie Gminy Werbkowice.

a) zdecydowanie pozytywna	
b) pozytywna	
c) negatywna	
d) zdecydowanie negatywna	
e) trudno powiedzieć	

Uzasadnienie:

.....
.....

2. Proszę o zaznaczenie znakiem „X” w tabeli Pani/Pana opinii na temat przedstawionej propozycji wyznaczenia granic **obszaru rewitalizacji** na terenie Gminy Werbkowice.

a) zdecydowanie pozytywna	
b) pozytywna	
c) negatywna	
d) zdecydowanie negatywna	
e) trudno powiedzieć	

Uzasadnienie:

.....
.....

3. Dodatkowe propozycje i sugestie dotyczące przedmiotu konsultacji.

.....
.....

Data i czytelny podpis (imię i nazwisko) osoby wypełniającej formularz oraz kontakt *:

Imię i nazwisko/organizacja	
Numer telefonu	
Adres poczty elektronicznej	
Data i podpis	

* Uwagi, propozycje i opinie zgłoszone na formularzu niepodpisany imieniem i nazwiskiem nie będą rozpatrywane.

Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich dobrowolnie podanych danych osobowych zawartych w formularzu konsultacyjnym w ramach konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Werbkowice, dla potrzeb niezbędnych do przekazania swoich uwag w związku z tymi konsultacjami społecznymi zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. Z 2016 r., poz.922).

ANKIETA DIAGNOZUJĄCA

Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Werbkowice na lata 2017-2023”

Szanowni Państwo,

Celem niniejszego badania jest poznanie Państwa opinii na temat aktualnych problemów, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz potrzeb i oczekiwanych działań, w związku diagnozą na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na terenie gminy Werbkowice. Uprzejmie prosimy o udzielenie odpowiedzi zgodnych z Państwa opiniami i odczuciami. Ankieta ma charakter anonimowy.

1. Jak ocenia Pan/Pani poniższe elementy wpływające na warunki życia mieszkańców w gminie?

(proszę zaznaczyć stawiając **X**, gdzie: 1- bardzo źle, 2 - źle, 3 - dostatecznie, 4 - dobrze, 5 - bardzo dobrze).

Lp.	Elementy funkcjonowania	OCENA (w skali 1-5)				
		1	2	3	4	5
SFERA SPOŁECZNA						
1.	Sytuacja na rynku pracy.					
2.	Niskie dochody mieszkańców.					
3.	Dostępność infrastruktury i opieka nad osobami niepełnosprawnymi.					
4.	Problem alkoholizmu.					
5.	Bezradności rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.					
6.	Starzenie się mieszkańców w tym długotrwała lub ciężka choroba.					
7.	Zagrożenia bezpieczeństwa – Przestępczość.					
8.	Poziom edukacji.					
9.	Aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne.					
10.	Aktywność organizacji pozarządowych – fundacji i stowarzyszeń.					
SFERA GOSPODARCZA						
11.	Przedsiębiorczość mieszkańców.					
12.	Dostępność do handlu i usług.					
SFERA ŚRODOWISKOWA						
13.	Zagospodarowanie i wykorzystanie obszarów cennych przyrodniczo.					
14.	Zagrożenia środowiska naturalnego w tym powodziowe.					
15.	Dostępność terenów „zielonych” (parki, skwery, zieleńce, zieleń uliczna i osiedlowa).					
SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA						
16.	Dostępność obiektów sportowo i rekreacyjnych.					
17.	Dostępność obiektów kultury.					

18.	Stan i dostępność infrastruktury drogowej (drogi, chodniki) .					
19.	Dostępność komunikacji publicznej.					
20.	Stan i dostępność zasobów mieszkaniowych komunalnych i socjalnych.					

SFERA TECHNICZNA

21.	Dostępność i stan infrastruktury technicznej: Kanalizacyjnej.					
22.	Dostępność i stan infrastruktury technicznej: Wodociągowej.					
23.	Dostępność i stan infrastruktury technicznej: Gazowej.					
24.	Dostępność i stan infrastruktury technicznej: Energetycznej.					
25.	Funkcjonowanie: System wywozu i Segregacji odpadów.					
26.	Dostępność i stan infrastruktury technicznej: Sieci internetowej i telekomunikacyjnej.					

2. Jakie pięć najważniejszych efektów, według Pana/Pani, powinno zostać osiągniętych w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji?

(proszę zaznaczyć wybrane odpowiedzi stawiając X)

1.	Wzrost wykształcenia i umiejętności mieszkańców	☐	8.	Odnowa, ochrona i udostępnianie dziedzictwa kulturowego i naturalnego	☐
2.	Włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją	☐	9.	Poprawa stanu infrastruktury technicznej i drogowej	☐
3.	Zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności lokalnej	☐	10.	Ograniczenie tzw. niskiej emisji i poprawa jakości środowiska naturalnego	☐
4.	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	☐	11.	Stworzenie i/lub rozszerzenie bazy sportowej	☐
5.	Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług publicznych	☐	12.	Zmniejszenie bezrobocia	☐
6.	Rozwój mikro i małej przedsiębiorczości	☐	13.	Inne (jakie?)	☐
7.	Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych	☐	14.	Inne (jakie?)	☐

3. Inne uwagi/sugestie

.....

.....

Dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza ankiety.

Unia Europejska
Fundusz Spójności

